

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในประเทศไทย กรณีศึกษาการใช้อำนาจ ความไม่ชอบธรรม และบทกำหนดโทษ ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

การเลือกตั้งอย่างเสรีและเป็นธรรมคือหัวใจของประชาธิปไตย และให้โอกาสประชาชนได้มีสิทธิมีเสียงในการปกครองตนเองด้วยวิธีที่พื้นฐานที่สุด นั่นคือการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ปกครอง การเลือกตั้งช่วยให้เรามั่นใจว่าการถ่ายโอนอำนาจจะเป็นไปอย่างสันติและเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งจากราษฎรไปสู่ผู้แทนที่ราษฎรเลือกและจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับเลือกไปสู่ผู้สืบทอดตำแหน่งคนต่อไป ระบบการปกครองของแต่ละประเทศอาจดูเหมือนซับซ้อนแต่รับรองว่าผู้ลงคะแนนจะมีสิทธิมีเสียงในการปกครองทุกระดับ รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศให้อำนาจบางประการแก่รัฐบาลระดับประเทศ หรือ “รัฐบาลกลาง” และสงวนสิทธิแห่งอำนาจอื่น ๆ สำหรับรัฐแต่ละรัฐและประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้แต่ละรัฐมีรัฐบาลปกครองในรูปแบบของตนเอง และให้ประชาชนใช้อำนาจของตนผ่านผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้ง รวมถึงห้ามรัฐละเมิดสิทธิบางประการ แต่นอกเหนือจากนั้นแล้วรัฐต่าง ๆ ยังคงมีอำนาจค่อนข้างมากของ แต่ละประเทศได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับคณะกรรมการไว้ดังนี้

3.1 กฎหมายของต่างประเทศ

3.1.1 ประเทศญี่ปุ่น (Japan)

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นประเทศที่มีกฎหมายแข็งแกร่งและเข้มงวดมากในทุก ๆ ด้าน หนึ่งในกฎหมายที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดคือกฎหมายในเรื่องการให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีความชัดเจน โดยมีโครงสร้าง ข้อมูลพื้นฐาน อำนาจหน้าที่ได้ดังนี้

3.1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศ

ประเทศญี่ปุ่น (Japan) ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ในปี 2561 มีจำนวนประชากรอยู่ที่ 125,209,603 คน ประชากรของญี่ปุ่นมีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 10 ของโลก เมืองหลวงของญี่ปุ่น คือ กรุงโตเกียว

ด้านภูมิประเทศ ญี่ปุ่นมีเนื้อที่กว่า 377,930 ตารางกิโลเมตร ถูกจัดว่ามีพื้นที่อยู่ที่อันดับ 61 ของโลก ญี่ปุ่นเป็นประเทศหมู่เกาะที่มีจำนวนมากกว่า 3,000 เกาะอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกของทวีปเอเชีย เกาะที่สำคัญเรียงจากเหนือไปใต้ได้แก่ฮอกไกโด ฮอนชู ชิโกกุและคีวชู ญี่ปุ่นถูกล้อมรอบด้วยทะเลทุกด้าน ได้แก่ ทะเลโอค็อตสค์ทางเหนือ ทะเลญี่ปุ่นทางตะวันตก ทะเลจีนตะวันออกทางตะวันตกเฉียงใต้ ทะเลฟิลิปปินส์ทางใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก โดยประเทศญี่ปุ่นมีพื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขาถึงร้อยละ 70 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยากต่อการใช้เป็นพื้นที่อาศัยหรือแม้แต่การเพาะปลูกตาม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะสูงชันและมีโอกาสที่จะเกิดดินถล่มจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและฝนตกหนัก นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังตั้งอยู่ในเขตวงแหวนแห่งไฟ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง แต่การที่ญี่ปุ่นตั้งอยู่ในอาณาเขตวงแหวนแห่งไฟนั้นยังส่งผลให้

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีบ่อน้ำพุร้อนจำนวนมากครอบคลุมทั้งประเทศและได้ถูกพัฒนาเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่ถือว่าเป็นหนึ่งในสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศจำนวนมาก (คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว, ม.ป.ป.)

ด้านเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น หากศึกษาจากผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) พบว่าญี่ปุ่นเป็นเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่สองของโลก ซึ่งรองจากประเทศขนาดใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา และอันดับที่สามารถรองจากสหรัฐอเมริกาและจีนในส่วนของกำลังซื้อญี่ปุ่นมีกำลังการผลิตที่สูงและยังเป็นประเทศต้นกำเนิดของผู้ผลิตชั้นนำที่ก้าวหน้าอย่างมากในด้านเทคโนโลยีในระบบอุตสาหกรรม เช่น รถยนต์อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เครื่องจักรเหล็กกล้าโลหะนอกกลุ่มเหล็กเรือ สารเคมี เป็นต้น

3.1.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรญี่ปุ่น คริสต์ศักราช 1946 (The Constitution of Japan)

ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นได้มีการแบ่งแยกอำนาจหลักให้เป็นอิสระจากกันสามส่วน ได้แก่ สภาไดเอตแห่งชาติ (National Diet of Japan) (ด้านนิติบัญญัติ) คณะรัฐมนตรี (ด้านบริหาร) และศาลยุติธรรม (ฝ่ายตุลาการ) ซึ่งแต่ละส่วนจะควบคุมซึ่งกันและกันตามระบบตรวจสอบและถ่วงดุล อันเป็นการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ และเป็นเครื่องรับประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (สำนักภาษาต่างประเทศ, 2556) โดยสภาไดเอตแห่งชาติคุมอำนาจด้านนิติบัญญัติ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งของญี่ปุ่นที่ถือว่าเป็นองค์กรอิสระนั้นอยู่ภายใต้อำนาจของสภาไดเอตแห่งชาติ

คณะกรรมการการเลือกตั้งของญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับชาติ (Central Election Management Council) รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบสัดส่วนของทั้ง 2 สภา ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทำหน้าที่กำกับดูแล คณะกรรมการการเลือกตั้งแบบจังหวัด ประกอบด้วย จำนวนสมาชิก 5 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี ได้รับการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีตามคำแนะนำของรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับชาติ จะมีอยู่ในการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) และวุฒิสภา (House of Councilors) โดยมีหน้าที่ในการกำหนดช่วงเวลาในการจัดการเลือกตั้ง การตอบรับและยืนยันรายชื่อผู้สมัคร นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการกำหนดรายละเอียดสำหรับผู้ชนะ และการแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง

2. คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัด (Prefectural Election Management Committees) รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาสูงของจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัด สภาจังหวัด และกำกับดูแลคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 4 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ได้รับการแต่งตั้งโดยสภาจังหวัด

อำนาจหน้าที่โดยรวมของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัดนั้น ประกอบไปด้วยการจัดเตรียมบัตรลงคะแนน นับคะแนน และรายงานผลการเลือกตั้ง รวมทั้งเปิดรับสมัครผู้สมัครเลือกตั้ง และแบกรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

3. คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (Municipal City, Town & Village Election Management Committees) รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี สมาชิกสภา

ท้องถิ่น ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 4 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ได้รับการแต่งตั้งโดยสภาท้องถิ่น (สมเกียรติ เกลิมเกียรติ, 2548)

อำนาจหน้าที่โดยรวมของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีความคล้ายกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัด คือ การจัดเตรียมบัตรลงคะแนน การรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง การตัดสินผู้ชนะ และการแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดการการเลือกตั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งอื่นอีก อาทิ

1. ผู้อำนวยการการลงคะแนนเลือกตั้ง และการตรวจนับคะแนน (Superintendents of the Poll or the Ballot Counting)
 2. ผู้สังเกตการณ์การลงคะแนนเลือกตั้งและการตรวจนับคะแนน (Observers of the Poll or the Ballot Counting)
 3. Election Meeting (ดูแลเกี่ยวกับการประกาศผลผู้ชนะเลือกตั้ง)
 4. Election Sub-meeting (ดูแลเกี่ยวกับการนับคะแนนภายในเขตของตน)
- ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งแบบสัดส่วน)

3.1.1.3 กฎหมายการเลือกตั้งองค์กรสาธารณะ (Japan : Public Offices Election Act (2019 rev.))

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตยและความยุติธรรมอย่างมาก ดังนั้นในเรื่องของบทลงโทษตามกฎหมายเลือกตั้งองค์กรสาธารณะ (Public Offices Election Law) ยังมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับสมาชิกของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังนี้

“มาตรา 221 บุคคลใดก็ตามที่กระทำการต่อไปนี้จะต้องถูกตัดสินจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนเยน

(1) การให้คำมั่นสัญญา หรือเสนอคำตอบแทนต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้หาเสียงเลือกตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน สิ่งของ หรือทรัพย์สินอื่นใดหรือแม้แต่อำนาจหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน

(2) การจัดหาสิ่งของ การช่วยเหลือด้านใด ๆ การให้สินเชื่อ หรือการบริจาค ฯลฯ แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้หาเสียงเลือกตั้งเพื่อจุดประสงค์ในการชนะหรือแพ้การเลือกตั้งหรือแก่ศาลเจ้าและวัด โรงเรียน บริษัท สหภาพแรงงาน เทศบาล ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้หาเสียงเลือกตั้งนั้น ในกรณีที่ถูกจับใจโดยใช้การโน้มน้าวที่มีเงื่อนไขโดยตรงเป็นพิเศษ

(3) เมื่อบุคคลกระทำการตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้หาเสียงโดยมีจุดประสงค์เพื่อรับคำตอบแทนสำหรับการลงคะแนนเสียงหรือไม่ลงคะแนนเสียงการรณรงค์หรือยุติการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือการชักชวนการรณรงค์ดังกล่าว

(4) เมื่อได้รับหรือร้องขอการจัดเตรียมคำตอบแทนประเภทต่าง ๆ ของ (1) หรือข้อก่อนหน้า ยอมรับการใช้ (1) หรือข้อก่อนหน้า ตอบสนองหรือกระตุ้นข้อเสนอของ (2)

(5) มอบ หรือเสนอเงิน สิ่งของ หรือสัญญาให้แก่ผู้หาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ดำเนินการตาม (1) ถึง (3) หรือการรับหรือการขอให้ส่งเงินหรือสิ่งของดังกล่าวแก่ผู้หาเสียงเลือกตั้ง เมื่อใบสมัครได้รับการยอมรับ

(6) เมื่อทำการไต่ถามหรือเรียกร้องเพื่อการกระทำที่ระบุไว้ในรายการก่อนหน้านี้

สมาชิกของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งกลางหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารที่ทำงานในกิจการทั่วไปของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งกลาง สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารการเลือกตั้งร่วมเขตการเลือกตั้ง สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของสภาคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง ผู้บริหารการลงคะแนน การจัดการการนับคะแนน หากบุคคลผู้เป็นหัวหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือประธานหน่วยเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐบาลระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนเกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน

หากบุคคลต่อไปนี้จะกระทำความผิดตามวรรค 1 จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน

(1) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(2) บุคคลผู้เป็นประธานในการหาเสียงเลือกตั้ง

(3) เหม์ญญิก (ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือจำนวนเงินค่าใช้จ่ายอันเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เข้ารับตำแหน่ง โดยมีเจตจำนงเป็นผู้รับผิดชอบในการลงบัญชีมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แจ้งตามบทบัญญัติของมาตรา 196 รวมถึงผู้ที่มีการใช้จ่ายในจำนวนเงินที่เท่ากัน)

(4) บุคคลที่มีรายชื่อใน (1) หรือ (2) หากมีการเห็นสมควรเป็นประธานในการหาเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง โดยหนึ่งคนสามารถเป็นได้ไม่เกินสามเขต (หากเขตใดไม่มีการเลือกตั้ง ให้ผู้นั้นเป็นในเขตที่มีการเลือกตั้ง)”

ตามมาตรา 221 (Public Offices Election Act, Article 221) กล่าวว่า บุคคลใดที่กระทำการต่อไปนี้จะถูกตัดสินจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนเยน และในวรรค 2 นั้นมีการระบุถึงสมาชิกของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งกลางหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารที่ทำงานในกิจการทั่วไปของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งกลาง สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารการเลือกตั้งร่วมเขตการเลือกตั้ง สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของสภา คณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง ผู้บริหารการลงคะแนน การจัดการการนับคะแนน หากบุคคล หัวหน้าหน่วยเลือกตั้งหรือประธานหน่วยเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐบาลระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เกี่ยวกับการเลือกตั้งว่าต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน

นอกจากนี้ในมาตรา 223 (Public Offices Election Act, Article 223) ระบุว่า “บุคคลใดที่กระทำการต่อไปนี้จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน

(1) บุคคลผู้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือที่ได้รับการเลือกตั้งได้กระทำการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 221 วรรค 1 อนุมาตรา (1) หรือ (2) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกีดกันผู้อื่นจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งในการกีดกันการเลือกตั้ง

(2) บุคคลที่เคยสมัครรับเลือกตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบำเหน็จแก่ตนที่ลาออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง มิได้รับเลือกตั้ง หรือถูกชักชวนให้เข้ารับราชการ เมื่อได้กระทำการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 221 วรรค 1 อนุมาตรา (1) กับบุคคลที่ตั้งใจจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง

(3) บุคคลผู้ได้รับหรือร้องขอให้มีการจัดเตรียมค่าตอบแทนและความบันเทิงในสองวรรคก่อนหน้า ยอมรับการบริจาค ตอบสนอง หรือเร่งรัดข้อเสนอของพรรคแรก

(4) เมื่อมีการไต่สวนหรือชักชวนเกี่ยวกับการกระทำที่ระบุไว้ใน (1) (2) หรือ (3) และระบุเพิ่มเติมในวรรค 2 ว่าหากผู้กระทำความผิดตามมาตรา 223 วรรค 1 นั้นเป็นบุคคลใด ๆ หรือเป็นสมาชิกของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งกลางต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน”

3.1.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส (French Republic)

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบกึ่งประธานาธิบดี การเลือกตั้งของฝรั่งเศสประกอบด้วย การเลือกตั้งประธานาธิบดีซึ่งเป็นประมุขของรัฐ และการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา โดยมีหน่วยงานการบริหารจัดการของรัฐที่เป็นอิสระเข้ามากำกับดูแลการเลือกตั้ง ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้อง และควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างสุจริต และเป็นธรรมจากการที่ได้ศึกษามาจะเห็นได้ว่าประเทศฝรั่งเศสที่มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมากดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ข้อมูลพื้นฐานของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศส มีกรุงปารีสเป็นเมืองหลวง โดยพื้นที่ของประเทศจะเป็นพื้นที่ราบสูงในทางตอนเหนือ ทางตะวันตกเป็นเนินเขา พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นเทือกเขาสูง มีจุดที่สูงที่สุดอยู่ที่ยอดเขามงบล็อง (Mont Blanc) ในด้านของภูมิอากาศ ฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีอากาศเย็นในฤดูหนาว และอบอุ่นในฤดูร้อน พื้นที่ทางใต้ติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียนนั้นจะมีอากาศที่อบอุ่นกว่า มีการรายงานไว้ในปี 2564 ประเทศฝรั่งเศสมีจำนวนประชากรอยู่ที่ 68,084,217 ล้านคน ในส่วนของเศรษฐกิจของประเทศฝรั่งเศสมีขนาดเศรษฐกิจอยู่ที่อันดับ 7 ของโลกในปี 2564 รองมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เยอรมนี อังกฤษ และอินเดีย และอยู่ที่อันดับ 3 ในแถบทวีปยุโรป รองจากประเทศเยอรมนี และสหราชอาณาจักร (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2565)

สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการปกครองด้วยระบอบกึ่งประธานาธิบดี การเลือกตั้งประกอบด้วย การเลือกตั้งประธานาธิบดีซึ่งเป็นประมุขของรัฐ และการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา โดยกระบวนการเลือกตั้งของสาธารณรัฐฝรั่งเศสดำเนินการ และควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์การของเทศบาล ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงมหาดไทย เช่น นายกเทศมนตรีในฐานะตัวแทนของรัฐจะทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีหน่วยงานการบริหารจัดการของรัฐที่เป็นอิสระ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเข้ามากำกับดูแลการเลือกตั้ง

ในภาพรวมองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยมีหลายหน่วยงาน คือ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Le Conseil Supérieur de l'audiovisuel) คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (La Commission des Sondages) คณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง (La Commission Nationale des Comptes de Campagne et des Financements Politiques) องค์กรอิสระดังกล่าวเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีอีกสององค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยเฉพาะ คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Le Conseil Constitutionnel) และคณะกรรมการกำกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีแห่งชาติ (La Commission nationale de Contrôle de la Campagne présidentielle-CNCCEP) โดยแต่ละองค์กรต่างก็มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการกำกับและดูแลให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (กิตยาภรณ์ ประยูรพรหม, 2550)

3.1.2.2 รัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส คริสต์ศักราช 1958 (The Constitution of France)

1. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (Le Conseil Constitutionnel)

ทำหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา การเลือกตั้งประธานาธิบดี และการออกเสียงประชามติ (พรชัย เลื่อนฉวี, 2547) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ปัจจุบันคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยจะควบคุมคุณสมบัติของผู้สมัครว่ามีสิทธิสมัครเข้ารับเลือกตั้ง (Inéligibilité) หรือไม่ และควบคุมว่ามีการประกอบอาชีพอื่น (Incompatibilité) ที่ขัดกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

(1) การตรวจสอบความถูกต้องของการเลือกตั้ง

มาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีการคัดค้านผลการเลือกตั้งให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาชี้ขาดเกี่ยวกับความถูกต้องของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา” (The Constitution of France, Article 59)

บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ 2 กรณี กล่าวคือ กรณีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของการเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติต่อเมื่อมีการร้องโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญภายใน 10 วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และกรณีที่สองคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่พิจารณากระบวนการเลือกตั้งทั้งหมด แต่จะพิจารณาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการประกาศผลเท่านั้น

(2) การควบคุมคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งและการประกอบอาชีพอื่นที่ขัดกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การควบคุมคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นหน้าที่ของ “ผู้ว่าราชการจังหวัด” (Prefet) ที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่ามีสิทธิที่จะสมัครหรือไม่ ถ้ามีข้อสงสัยก็จะต้องระงับการลงทะเบียนไว้ก่อนและร้องไปยังศาลปกครองชั้นต้น (Tribunal

Administratif) ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่การระงับการลงทะเบียนดังกล่าว ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจสั่งห้ามผู้สมัครผู้นั้นสมัครรับเลือกตั้งได้ในกรณีขาดคุณสมบัติดังกล่าว ซึ่งคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นอาจถูกคัดค้านได้ถ้ามีการร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญขอให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ

ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ไปร้องต่อศาลปกครองชั้นต้นภายใน 24 ชั่วโมง ถือว่าตัวแทนรัฐบาลประจำภาคต้องลงทะเบียนรับสมัครผู้นั้น

ถ้าผู้ขาดคุณสมบัติรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นหรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอื่น อาจร้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้นต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้ภายใน 10 วันนับแต่วันประกาศผล คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจชี้ขาดว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะถ้าผู้ได้รับเลือกตั้งนั้นขาดคุณสมบัติจริง

ถ้าระยะเวลา 10 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งได้ล่วงพ้นไปแล้ว ผู้มีอำนาจร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าการเลือกตั้งเป็นโมฆะเพราะผู้ได้รับเลือกตั้งขาดคุณสมบัติ คือ สมาชิกสภาหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Garde de Sceaux) หรืออัยการ (Ministère Public)

การควบคุมการประกอบอาชีพอื่นที่ขัดกับการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีนี้เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งผู้มีอำนาจร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือสมาชิกสภาหนึ่ง และถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าผู้ได้รับเลือกตั้งประกอบอาชีพอื่นซึ่งต้องห้ามก็จะถูกปลดออกจากตำแหน่ง

2) การควบคุมการออกเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี

ในระบบการเมืองปัจจุบันของประเทศฝรั่งเศส คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่จะไม่เข้าไปแทรกแซงการบริหารงานของประธานาธิบดี นอกจากเกิดกรณีที่ประธานาธิบดีไม่อยู่ หรือเกิดกรณีถอดถอนประธานาธิบดีออกจากตำแหน่ง (Empêchement) นอกจากนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำในกรณีที่ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา 16 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี คริสต์ศักราช 1958 อีกด้วย

มาตรา 58 แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดูแลตรวจสอบความถูกต้องของการเลือกตั้งประธานาธิบดี รวมทั้งเป็นผู้ตรวจสอบข้อร้องเรียนและเป็นผู้ประกาศผลการเลือกตั้ง” เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในการควบคุมการเลือกตั้งประธานาธิบดีแล้ว จะเห็นได้ว่า กว้างกว่ากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

(1) การเตรียมการเลือกตั้ง หน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คือ เตรียมคำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดเตรียมการเลือกตั้ง ทำหน้าที่รับสมัครและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร ตลอดจนจัดทำรายชื่อผู้สมัครเสนอสู่สาธารณชน

(2) การควบคุมดูแลขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะไม่เข้าไปแทรกแซงในขั้นตอนของการหาเสียงเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง (Commission Nationale du Contrôle de la Campagne électorale) ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการหาเสียงและให้ความยุติธรรมแก่ผู้สมัครทุกคนในการหาเสียง

(3) การประกาศผล คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะควบคุมการนับคะแนน โดยตรวจสอบจำนวนเสียงของผู้สมัครแต่ละคนที่ได้รับในรอบแรกและรอบสอง และจะประกาศชื่อผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงข้างมากเป็นประธานาธิบดี ซึ่งในกรณีที่ปัญหาและผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง เห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยสามารถร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญภายใน 48 ชั่วโมงนับจากการประกาศผลเพื่อขอคัดค้านกระบวนการเลือกตั้งทั้งหมดได้

3) การควบคุมการออกเสียงประชามติ

รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสให้ประชาชนสามารถออกเสียงประชามติได้ใน 3 กรณี คือ การออกเสียงประชามติต่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติต่อร่างกฎหมายที่ประธานาธิบดีเสนอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ และการออกเสียงประชามติต่อการเปลี่ยนแปลงเขตดินแดนของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของการลงคะแนนเสียงประชามติ (référéndum) และทำหน้าที่ประกาศผลดังกล่าวด้วย ซึ่งในรัฐกำหนดที่ 58-1067 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1958 ระบุว่า รัฐบาลจะต้องปรึกษากับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในทุกกรณีเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงประชามติและยังมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์กรที่จะเผยแพร่ขั้นตอนวิธีการในการลงคะแนนเสียงประชามติด้วย

3.1.2.3 รัฐธรรมนูญที่ 1964-231 และรัฐธรรมนูญที่ 2001-213

คณะกรรมการกำกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีแห่งชาติ (La Commission Nationale de Contrôle de la Campagne présidentielle) คณะกรรมการกำกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีแต่ละครั้ง โดยรัฐธรรมนูญที่ 64-231 ลงวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1964 และรัฐธรรมนูญที่ 2001-2013 ลงวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 2001 เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการบังคับใช้รัฐธรรมนูญประกอบรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ. 1962 โดยเฉพาะในมาตรา 10 ซึ่งกำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีทุกคนจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวกจากรัฐอย่างเท่าเทียมตามหลักว่าด้วยความเสมอภาคระหว่างผู้รับสมัครเลือกตั้ง (Le Principe de l'égalité de Traitement Entre Les Candidats) คณะกรรมการ 5 คน ประกอบด้วยคณะตุลาการผู้พิพากษา ประธาน รองประธานจากสภาสูงสุดแห่งรัฐ ศาลฎีกาและศาลตรวจเงินแผ่นดิน ความคิดเห็นของคณะกรรมการไม่มีผลบังคับแต่มีผลและอิทธิพลทางจิตใจต่อสาธารณชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 218)

3.1.2.4 รัฐบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพในการสื่อสาร (La liberté de Communication)

1. คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Le Conseil supérieur de l'audiovisuel)

คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นองค์กรอิสระ จัดตั้งโดยรัฐบัญญัติลงวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 1989 มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลความเหมาะสมในการจัดเวลาและเผยแพร่เนื้อหาของกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ บทบาทหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ อาศัยอำนาจตามมาตรา 16 รัฐบัญญัติลงวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 1986 ว่าด้วยเสรีภาพในการสื่อสาร (La liberté de communication) มีอำนาจกำหนด

กฎระเบียบว่าด้วยขั้นตอนการผลิต การออกอากาศ การวางผังรายการที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นผู้ส่งแนวทางการปฏิบัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แก่ผู้ประกอบการนั้น ๆ โดยที่สภาแห่งรัฐได้ตัดสินใจว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวมีผลบังคับตามกฎหมาย ผู้ประกอบการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ไม่อาจจะเมิดฝ่าฝืนแนวทางปฏิบัติดังกล่าวได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 218)

2. คณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง (La Commission Nationale des Comptes de Campagne et des Financements Politiques)

คณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นองค์กรอิสระ จัดตั้งโดยรัฐบัญญัติลงวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1990 ทั้งนี้รัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ. 1962 แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 5 เมษายน ค.ศ. 2006 ให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดมาตรการ และควบคุมการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง การสนับสนุนทางการเงินของรัฐ การใช้จ่ายของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง การตรวจสอบบัญชีทางการเงินของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงการควบคุมการจ่ายเงินหรือรับเงินเพื่อผลประโยชน์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง หากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมีความเห็นโต้แย้งกับความเห็นของคณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองสามารถยื่นคำร้องและขอคำชี้ขาดต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้โดยตรง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 218)

3. คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (La Commission des Sondages)

คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ จัดตั้งโดยรัฐบัญญัติลงวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1997 มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล การสำรวจ และเผยแพร่การสำรวจความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งประธานาธิบดี การเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น สภายุโรป รวมถึงการออกเสียงประชามติต่าง ๆ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 218)

3.1.2.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้ง (Electoral Code)

จากพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้ง (Electoral Code) มีการระบุถึงบทลงโทษต่าง ๆ หากเจ้าหน้าที่ สมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งนั้นกระทำความผิด ดังนี้

“**มาตรา L102** สมาชิกคณะผู้เลือกตั้งจะมีความผิดฐานดูหมิ่นหรือใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกในระหว่างการประชุมไม่ว่าจะกระทำต่อสมาชิกของตนหรือโดยการทำร้ายร่างกายหรือข่มขู่ให้ชะลอหรือขัดขวางการดำเนินการเลือกตั้งโทษจำคุกหนึ่งปีและปรับ 15,000 ยูโร หากฝ่าฝืนการลงมติจะมีโทษจำคุก 5 ปีรายปีปรับ 22,500 ยูโร”

“มาตรา L104 การละเมิดบัตรลงคะแนน ไม่ว่าโดยสมาชิกของสำนักงาน หรือโดยตัวแทนของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจซึ่งยังไม่นับบัตรลงคะแนน จะมีโทษจำคุกสิบปี”

“มาตรา L106 ใครก็ตามที่กระทำการบริจาครหรือให้ของขวัญเป็นเงินหรือสิ่งของ โดยสัญญาว่าจะให้ของขวัญ ความช่วยเหลือ การจ้างงานของรัฐหรือเอกชนหรือข้อได้เปรียบพิเศษอื่น ๆ ข้อเท็จจริงเพื่อโน้มน้าวการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งคนหรือหลายคนจะได้รับหรือพยายามที่จะได้รับการออกเสียงลงคะแนนไม่ว่าโดยตรงหรือผ่านบุคคลที่สาม ใครก็ตามที่จะถูกตัดสินหรือพยายามตัดสินให้จมน้ำอย่างน้อยหนึ่งคนด้วยวิธีเดียวกัน จะถูกลงโทษจำคุกสองปีและปรับ 15,000 ยูโร”

“มาตรา L107 ใครก็ตามที่โดยการบริจาครหรือให้ของขวัญเป็นเงินหรือสิ่งของ โดยสัญญาว่าจะให้ของขวัญ ความช่วยเหลือ การจ้างงานของรัฐหรือเอกชนหรือข้อได้เปรียบพิเศษอื่น ๆ ข้อเท็จจริงเพื่อโน้มน้าวการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งคนหรือหลายคนจะได้รับหรือพยายามที่จะได้รับ การออกเสียงลงคะแนนไม่ว่าโดยตรงหรือผ่านบุคคลที่สาม ใครก็ตามที่จะถูกตัดสินหรือพยายามตัดสินให้จมน้ำอย่างน้อยหนึ่งคนด้วยวิธีเดียวกัน จะถูกลงโทษจำคุกสองปีและปรับ 15,000 ยูโร

จะต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้ที่มอบอำนาจหรือแสวงหาของขวัญ การบริจาคร หรือคำสัญญาเดียวกัน”

“มาตรา L108 ใครก็ตามที่มีอิทธิพลต่อคะแนนเสียงของคณะผู้เลือกตั้งหรือบางส่วนเพียงเล็กน้อย บริจาครหรือให้ของขวัญสัญญาว่าจะให้ของขวัญหรือประโยชน์แก่ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือกลุ่มพลเมืองใดกลุ่มหนึ่งจะถูกลงโทษจำคุกสองปีและปรับ 15,000 ยูโร”

“มาตรา L109 กรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา L106 ถึง L108 ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานต้องระวางโทษเป็นสองเท่า”

3.1.3 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Germany)

อีกหนึ่งประเทศที่มีข้อกฎหมายที่น่าสนใจและศึกษาเกี่ยวกับการให้อำนาจหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ ประเทศเยอรมนี เป็นประเทศที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับอำนาจจากหลาย ๆ มาตราในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศมอบให้คล้ายกับของประเทศไทย แต่ให้คำนิยาม อำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศ

เยอรมนี (Germany ; Deutschland) หรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany) มีประชากรมากกว่า 81 ล้านคน ในปี 2011 และเมื่อเทียบกับพื้นที่ของประเทศ 357,340 ตารางกิโลเมตร จัดว่าประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น เชื้อชาติในประเทศเยอรมนีนับประกอบไปด้วย เยอรมัน 91.5% ตุรกี 2.4% อื่น ๆ 6.1% (ประกอบไปด้วยชาวกรีก อิตาลี โปแลนด์ รัสเซีย เซอร์เบียและโคเอเซีย เป็นกลุ่มใหญ่) และชาวเยอรมนีส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ (Fullbright, n.d.)

เยอรมนีมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่าง กันไปจากทางตอนเหนือถึงทางตอนใต้ โดยมีทั้งที่ราบทางตอนเหนือและเทือกเขาทางตอนใต้พรมแดนทางทิศ เหนือติดทะเลเหนือ เดนมาร์ก และทะเลบอลติก ทิศตะวันออกติดโปแลนด์และสาธารณรัฐเช็ก ทิศใต้ติดออสเตรียและสวิตเซอร์แลนด์

ทิศตะวันตกติดฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ กว่าครึ่งของประเทศเป็นที่ราบและมีเทือกเขาสำคัญ ๆ อย่างเทือกเขาแอลป์ และมีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำไรน์ ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ยาวและสำคัญที่สุดในทวีปยุโรป (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555)

ประเทศเยอรมันนั้นมีการปกครองแบบสหพันธ์ องค์กรจัดการเลือกตั้งจึงมีลำดับชั้นเป็นกรรมการการเลือกตั้งชุดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองแบบสหพันธ์ การจัดการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) โดยทั่วไปอยู่ภายใต้กฎหมายของสหพันธ์ ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งรัฐบาลกลาง (Bundeswahlgesetz) และระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งรัฐบาลกลาง (Bundeswahlordnung) รวมถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนการพิจารณาปัญหาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นอยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการเลือกตั้ง (Wahlprüfungsgesetz) รวมถึงประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยสถิติการเลือกตั้งกฎหมายระดับมลรัฐ และกฎหมายของรัฐบาลท้องถิ่นส่วนเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมืองอยู่ภายใต้กฎหมายพรรคการเมือง (Parteiengesetz) ซึ่งเข้ามาควบคุมกิจกรรมของพรรคการเมืองและการจัดหาเงินทุนของพรรคการเมือง และยังวางหลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการปฏิบัติต่อพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน (บุญศรี มิ่งวงศ์ไชย, 2542)

ระบบการเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎรใช้การเลือกตั้งแบบ 2 ระบบ คือ ระบบแบ่งเขตและระบบสัดส่วน โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนฯ ที่ได้รับเลือกตั้งจากระบบแบ่งเขต 299 คน จาก 299 เขตเลือกตั้ง หลังจากนั้นผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของพรรคที่ได้คะแนนเสียงมากกว่าร้อยละ 5 หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนฯ ระบบแบ่งเขตอย่างน้อย 3 คนจะได้รับการเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนฯ อีกอย่างน้อย 299 คน เพื่อให้สัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนฯ ในแต่ละรัฐเป็นไปตามสัดส่วนของคะแนนเสียงของแต่ละพรรค ส่วนสมาชิกสภามลรัฐจะได้รับการมอบหมายจากรัฐบาลของแต่ละรัฐโดยมีจำนวนแตกต่างกันตามสัดส่วนของประชากรแต่สมาชิกของแต่ละรัฐจะต้องออกเสียงไปในทิศทางเดียวกัน

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของประเทศฝรั่งเศสมี 2 องค์กร คือ

1. องค์กรจัดการเลือกตั้ง

กระบวนการเลือกตั้งดำเนินการผ่านโครงสร้าง 4 ชั้น ซึ่งประกอบด้วยรัฐบาล คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งสหพันธ์ (Bundeswahlausschuss) คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งมลรัฐ (Landeswahlausschüsse) 16 คณะ คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับตำบล (Kreiswahlausschüsse) 278 คณะ และคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (Wahlvorstände) ประมาณ 80,000 หน่วย โดยคณะกรรมการแต่ละชุดจะมีประธานกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ (Wahlleiter) ส่วนคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะมีเจ้าพนักงานการเลือกตั้ง (Wahlvorsteher) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า โดยรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งรัฐบาลกลาง (Bundeswahlgesetz) มาตรา 9 กำหนดให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งสหพันธ์จะได้รับการแต่งตั้งโดยถาวรจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งโดยหลักจะแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานสถิติของสหพันธ์ ส่วนประธานกรรมการการเลือกตั้งแห่งมลรัฐจะได้รับการแต่งตั้งโดยถาวรจากรัฐบาลประจำมลรัฐ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานสถิติประจำมลรัฐ หรือหัวหน้าฝ่ายกฎหมายประจำกระทรวงมหาดไทยของมลรัฐนั้น ๆ ในขณะที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งระดับตำบล และเจ้าพนักงาน

การเลือกตั้งจะได้รับการแต่งตั้งล่วงหน้าก่อนการเลือกตั้งโดยรัฐบาลประจำรัฐ และเมื่อได้รับการแต่งตั้ง ประธานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละชุดจะแต่งตั้งกรรมการอื่น ๆ เป็นผู้ที่มีความสมัครับถ่วงเพื่อเข้าดำเนินงานและรับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งยังมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งอีกหลายแสนคน คณะกรรมการการเลือกตั้งเหล่านี้ทำหน้าที่จัดการ สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง รวบรวมผลการเลือกตั้ง ประกาศผลการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง แห่งสหพันธ์ (Bundeswahlausschuss) ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมและดำเนินการเลือกตั้ง ในระดับสหพันธ์ ซึ่งได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) และการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อเข้าไปเป็น สมาชิกในสภายุโรป ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งมลรัฐ ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแห่งมลรัฐ (Landtagsabgeordnete) นอกจากนี้รัฐบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้ง รัฐบาลกลาง (Bundeswahlgesetz) มาตรา 3 ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการแบ่งเขตเลือกตั้ง (Wahlkreiskommission) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี ทำหน้าที่ทบทวนการปักปันเขต เลือกตั้งโดยอาศัยฐานของจำนวนประชากร

นอกจากคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ แล้ว เจ้าหน้าที่เทศบาลยังมี บทบาทสำคัญในการกระบวนกรเลือกตั้งโดยทำหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการบำรุงรักษา และ การปรับปรุงทะเบียนราษฎร การรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเก็บรักษาทะเบียนรายชื่อ กรรมการการเลือกตั้งที่มีความชำนาญและทะเบียนรายชื่อกรรมการใหม่ การตรวจสอบความถูกต้อง ของเอกสารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจัดสรรพื้นที่สาธารณะสำหรับการปิดป้ายหาเสียง รวมไปถึง การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ (สมเกียรติ เณลิเมียรติ, 2548)

2. องค์การควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง

การควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งของเยอรมันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญเยอรมัน (Grundgesetz) รัฐบัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบการเลือกตั้ง (Wahlprüfungsgesetz) และรัฐบัญญัติ ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ (Bundesverfassungsgerichtsgesetz-BVerfGG) โดยมีองค์กรที่มีอำนาจ หน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) คณะกรรมการ ตรวจสอบการเลือกตั้ง (Wahlprüfungsausschuss) และศาลรัฐธรรมนูญ (Bundesverfassungsgericht)

3.1.3.2 รัฐธรรมนูญเยอรมัน (Germany's Constitution of 1949 with Amend- ments through 2012; Grundgesetz)

มาตรา 41 กำหนดหลักการทั่วไปให้ตรวจสอบการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) ซึ่งจะต้องพิจารณาด้วยว่าสมาชิกผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ โดย การยื่นคำร้องคัดค้านคำวินิจฉัยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้รายละเอียดให้ เป็นไปตามรัฐบัญญัติ ซึ่งรัฐบัญญัติที่ออกตามความในมาตรา 41 นี้ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยการ ตรวจสอบการเลือกตั้ง (Wahlprüfungsgesetz) และรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ (Bundesverfassungsgerichtsgesetz - BVerfGG)

3.1.3.3 รัฐบัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบการเลือกตั้ง (Election Scrutiny Act; Wahlprüfungsgesetz)

เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

มาตรา 2 การตรวจสอบการเลือกตั้งให้กระทำการผ่านการยื่นคำร้องเท่านั้น ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประธานกรรมการการเลือกตั้งแห่งมลรัฐ ประธานกรรมการการเลือกตั้งแห่งสหพันธ์ และประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยมีกำหนดเวลาในการยื่นคำร้องต่อสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) ภายใน 2 เดือนนับจากวันเลือกตั้ง กรณีที่พ้นจากระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ทราบถึงเหตุที่อาจพิสูจน์ความผิดของการเลือกตั้ง ประธานสภาผู้แทนราษฎรอาจยื่นคำร้องได้ภายในหนึ่งเดือนนับจากทราบเหตุนั้น

มาตรา 3 คำวินิจฉัยของสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) ให้ดำเนินการโดยผ่านคณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้ง (Wahlprüfungsausschuss) ซึ่งมาจากการเลือกของสภา

มาตรา 4 คณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งจะต้องมาประชุมอย่างน้อยยี่สิบครั้ง จึงจะเป็นองค์ประชุม คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันให้ถือว่าคำร้องถูกปฏิเสธ

มาตรา 5 - มาตรา 10 กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการในการตรวจสอบการพิจารณา และการวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้ง

มาตรา 5

1. ประธานจะแต่งตั้งผู้รายงานสำหรับการอุทธรณ์แต่ละครั้ง
2. ให้คณะกรรมการตรวจสอบเบื้องต้น โดยเฉพาะการพิจารณาว่าจะยื่นคัดค้านในรูปแบบและเวลาที่เหมาะสม และควรจัดให้มีการฟังด้วยวาจาหรือไม่ หากมีการดำเนินคดีด้วยปากเปล่า วันที่ของการพิจารณาจะต้องเตรียมโดยการตรวจสอบเบื้องต้นในลักษณะที่หากเป็นไปได้ การตัดสินใจขั้นสุดท้ายสามารถทำได้หลังจากวันพิจารณาคดีเพียงครั้งเดียว

3. โดยในกระบวนการไต่สวนมูลฟ้อง ให้คณะกรรมการมีอำนาจรวบรวมข้อมูล และรับฟังคำแถลงของพยานและผู้เชี่ยวชาญตามวรรคสี่ และถวายสัตย์ปฏิญาณตน โดยมีเงื่อนไขว่าพวกเขาไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในการพิจารณาคดีหรือดูไม่เหมาะสม เพื่อตรวจสอบผลการสอบสวน กรณีที่มีการละเมิดสิทธิของผู้คัดค้านหรือกลุ่มผู้คัดค้านในการจัดทำหรือดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งปกติคณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งจะดำเนินการสอบสวนนอกเหนือขอบเขตการรวบรวมข้อมูลเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถตัดผลกระทบจากการละเมิดการจัดสรรที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธ์ฯ ได้

4. ศาลและหน่วยงานปกครองทั้งหมดจะต้องให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบริหารแก่คณะกรรมการ เมื่อมีการรับฟังพยานและผู้เชี่ยวชาญจะต้องได้รับแจ้งล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ พวกเขาจะมีสิทธิที่จะตั้งคำถามและกล่าวโทษคนที่ถูกตั้งคำถาม"

มาตรา 6

- (1) ก่อนการตัดสินใจขั้นสุดท้าย จะต้องกำหนดวันที่สำหรับการดำเนินคดีด้วยวาจา ต่อเมื่อการตรวจสอบเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินคดีมีความคืบหน้าต่อไป

- (2) บุคคลที่คัดค้านและสมาชิกรัฐสภาที่ถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะถูกเรียกตัวมาพิจารณาคดีล่วงหน้าอย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์ หากมีผู้ยื่นคัดค้านร่วมกันหลายคนซึ่งเพียงพอที่จะเรียกผู้แทนผู้มีอำนาจ (วรรค 2 (3)) หรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่งก็ได้

- (3) กำหนดวันไต่สวนจะแจ้งให้บุคคลดังต่อไปนี้ทราบพร้อมกัน
- ก) ประธานสภา
 - ข) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาครและชุมชน
 - ค) เจ้าหน้าที่การเลือกตั้งของรัฐบาลกลาง
 - ง) พนักงานเจ้าหน้าที่คืนที่ดิน
 - จ) กลุ่มรัฐสภา Bundestag ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาชิกรัฐสภาที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง

- (4) บุคคลตามวรรค 2 และวรรค 3 จะเป็นคู่กรณีในการดำเนินการ คุณมีสิทธิสมัครโดยอิสระ
- (5) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีสิทธิตรวจสอบแฟ้มในสำนักงานของ Bundestag

มาตรา 7

1. เมื่อเริ่มการไต่สวนด้วยวาจา ผู้พิพากษาและผู้รายงานจะต้องแถลงข้อเท็จจริงและรายงานผลการไต่สวนเบื้องต้น จากนั้นตามคำร้องขอของฝ่ายตรงข้าม (ในกรณีของผู้แทนที่ได้รับอนุญาตหลายคนตามมาตรา 2 (3)) ฝ่ายอื่น ๆ และสมาชิกที่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งจะได้รับสิทธิในการตัดสินใจ

2. พยานและผู้ทรงคุณวุฒิคนใดที่ถูกเรียกตัวมารับฟังความเห็นและหากคณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นให้สาบานตน ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิเรียกพยานและผู้ทรงคุณวุฒิมาสอบถามได้ ในตอนท้ายของนิติวิทยาศาสตร์ใด ๆ ควรเปิดโอกาสให้พรรคส่งความเห็นคำสุดท้ายเป็นของผู้เข้าแข่งขัน

3. บันทึกการไต่สวนจะถูกบันทึกไว้ซึ่งคำแถลงของพยานและผู้เชี่ยวชาญ

มาตรา 8

1. การพิจารณาคดีด้วยวาจาควรเปิดเผยต่อสาธารณะ
2. มาตรา 4 จะใช้บังคับกับการดำเนินคดีด้วยวาจา แต่สมาชิกทั้งหมดหรือผู้สภารองจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว
3. ในการพิจารณาคดี ให้ประธานผู้พิพากษามีอำนาจตามบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม

มาตรา 9 ตลอดกระบวนการ บทบัญญัติที่บังคับใช้กับการดำเนินคดีทางแพ่งจะนำไปใช้โดยอนุโลมกับกรอบเวลา หมายถึง การแจ้งเตือน คำสาบาน และสิทธิและหน้าที่ของพยานและผู้เชี่ยวชาญ

มาตรา 10

1. ให้คณะกรรมการตรวจสอบอภิปรายผลของการดำเนินการเป็นการลับ
2. เฉพาะสมาชิกคณะกรรมการ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการ หรือผู้แทนที่เข้าร่วมการพิจารณาคดีด้วยวาจาเท่านั้น ที่จะมีส่วนร่วมในการพิจารณาขั้นสุดท้าย
3. การละสิทธิจะถือเป็นการปฏิเสธการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งทำคำวินิจฉัยเป็นลายลักษณ์อักษร และเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) เพื่อมีมติเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งที่ถูกคัดค้าน และพิจารณาผลในกรณีที่วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 12 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เสนอเป็นคำร้องต่อสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) และส่งให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ช้ากว่า 3 วันก่อนการพิจารณาในสภา

มาตรา 13 ให้สภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) มีมติในคำร้องดังกล่าวโดยอาศัยเสียงข้างมาก หากสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) มีมติไม่เห็นชอบในคำร้องให้ส่งคำร้องคืนแก่คณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้ง ทั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) อาจสั่งให้คณะกรรมการตรวจสอบการเลือกตั้งตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเพิ่มเติมตามที่กำหนดได้

มาตรา 14 หากมีเหตุอันควรเชื่อว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบ ประธานสภาผู้แทนราษฎรอาจยื่นคำร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งได้แม้ว่าจะพ้นระยะเวลา 2 เดือนตามมาตรา 2 แล้วโดยในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์อย่างน้อย 100 คน ร้องขอประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องยื่นคำร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งนั้น

3.1.3.4 รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ (Bundesverfassungsgerichtsgesetz - BVerfGG)

เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันโดยมีบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการเลือกตั้งดังนี้

มาตรา 13 ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) เกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้ง หรือการเข้าสู่ตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์

มาตรา 48 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกวินิจฉัยโดยสภาผู้แทนราษฎรประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างน้อย 100 คน ร่วมลงชื่อต่อคำร้องที่ถูกสภาผู้แทนราษฎรปฏิเสธ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อยหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิก มีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์มติของสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) เกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกตั้งหรือการเข้าสู่ตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 2 เดือนนับแต่สภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) มีมติดังกล่าว

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า กรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งนั้นแม้สภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) จะมีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ผู้ร้องหรือผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นอุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยชี้ขาดได้ในท้ายที่สุด

3.1.3.5 ประมวลกฎหมายอาญา (German Criminal Code; Strafgesetzbuch - StGB)

ในการลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวกับการเลือกตั้งแต่มีการกระทำความผิดนั้น ในประมวลกฎหมายอาญา (German Criminal Code; Strafgesetzbuch-StGB) มีการกล่าวถึงบทลงโทษดังนี้

หมวดที่ 4 ความผิดต่อองค์กรตามรัฐธรรมนูญและในบริบทของการเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง มีการถึงบทลงโทษสำหรับสมาชิกของ Bundestag

มาตรา 107a การทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

(1) ผู้ใดลงคะแนนโดยไม่สิทธิหรือนำผลการเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้องหรือนำผลการเลือกตั้งไปใช้ในทางอื่นเป็นเท็จต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ ผู้ใดในฐานะผู้ช่วยที่ได้รับอนุญาตออกเสียงลงคะแนนซึ่งขัดกับการเลือกของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงหรือไม่มีผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงซึ่งได้แสดงการเลือกไว้แล้วก็ลงคะแนนเสียงโดยไม่สิทธิเช่นกัน

(2) ผู้ใดประกาศผลการเลือกตั้งไม่ถูกต้อง หรือทำให้ประกาศไม่ถูกต้องต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(3) ความพยายามมีโทษ

มาตรา 108e รับสินบนและให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง

(1) บุคคลใดก็ตามในฐานะสมาชิกของ Bundestag หรือสมาชิกของรัฐสภาแห่งใดแห่งหนึ่งของ Länder เรียกร้อง ยินยอมให้สัญญาหรือยอมรับผลประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือบุคคลที่สามเพื่อแลกกับการปฏิบัติหรือการละเว้นจากการกระทำตามคำร้องขอหรือคำแนะนำในการใช้อำนาจหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง 10 ปี ในกรณีที่ร้ายแรงน้อยกว่ามีโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี

(2) ใครก็ตามที่เสนอ สัญญา หรือมอบให้สมาชิกของ Bundestag หรือสมาชิกของรัฐสภาแห่งใดแห่งหนึ่งของ Länder เพื่อผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับตัวสมาชิกเองหรือบุคคลที่สามเป็นการตอบแทนสำหรับสมาชิกที่ปฏิบัติหรือละเว้นจากการกระทำ เมื่อมีการร้องขอหรือคำสั่งใช้อำนาจหน้าที่ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(3) สมาชิกของ

1. หน่วยงานปกครองท้องถิ่น
2. หน่วยงานบริหารที่จัดตั้งขึ้นสำหรับพื้นที่ย่อยของที่ดินหรือหน่วยงานท้องถิ่น และได้รับการเลือกตั้งโดยตรงและการเลือกตั้งทั่วไป
3. อนุสัญญากลาง
4. รัฐสภายุโรป
5. สัมชักรัฐสภาขององค์กรระหว่างประเทศ และ
6. องค์กรนิติบัญญัติของรัฐต่างประเทศจะถือว่าเท่าเทียมกันกับ

สมาชิกที่อ้างถึงในอนุมาตรา (1) และ (2)

(4) ข้อได้เปรียบที่เกินควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะไม่ถือว่าเป็นอยู่หากการยอมรับข้อได้เปรียบนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานะทางกฎหมายของสมาชิก สิ่งต่อไปนี้ไม่ถือเป็นการแสวงหาผลประโยชน์เกินควร

1. อำนาจทางการเมืองหรือหน้าที่ทางการเมือง หรือ
2. การบริจาคที่ได้รับอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(5) นอกจากโทษจำคุกอย่างน้อยหกเดือนแล้ว ศาลอาจสั่งให้สูญเสียความสามารถในการรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสาธารณะและการออกเสียงลงคะแนนในเรื่องสาธารณะ

3.1.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America)

ประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีข้อกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเก่าแก่ที่สุดในโลกจนกลายเป็นกฎหมายต้นแบบให้กับหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจของกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ไม่มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

3.1.4.1 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ชื่อทั่วไป คือ สหรัฐ (United States) หรืออเมริกา (America) เป็นประเทศแบบสหพันธ์สาธารณรัฐ ประกอบด้วยรัฐ 50 รัฐ เขตปกครองกลางหนึ่งเขต ดินแดนปกครองตนเองห้าแห่ง และเกาะเล็ก ๆ อีกหลายแห่ง โดย 48 รัฐ และเขตปกครองกลางของสหรัฐตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ อยู่ระหว่างแคนาดาและเม็กซิโก รัฐอะแลสกาตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของทวีปอเมริกาเหนือ มีเขตแดนติดกับแคนาดาทางทิศตะวันตก และติดกับรัสเซียทางทิศตะวันตก รัฐฮาวายเป็นกลุ่มเกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกกลาง ส่วนดินแดนของสหรัฐในมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลแคริบเบียนนั้นกระจายอยู่หลายแห่ง อีกทั้งอเมริกามีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก โดยมีพื้นที่ 9.8 ล้านตารางกิโลเมตร และมีประชากรราว 318,892,103 คน (ประมาณการโดย U.S. Census ณ เดือนมกราคม ปี 2557) คิดเป็นอันดับ 3 ของโลกเช่นกัน อเมริกามีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก และเป็นที่ตั้งของประชากรเข้าเมืองใหญ่ที่สุดในโลก เมืองหลวงของอเมริกาคือกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

การปกครองของสหรัฐอเมริกาเป็นการปกครองแบบสหพันธ์รัฐ (Federal Republic) (ศูนย์แนะแนวศึกษาต่อประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา, ม.ป.ป.) แบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง (Federal Government) การปกครองในมลรัฐ (State Government) และการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) (นิยม รัฐอมฤต และคณะ, 2520)

1. การปกครองส่วนกลาง (Federal Government)

รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลสหพันธ์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการปกครองทั้งประเทศ คือ เป็นหน่วยการปกครองสูงสุดและมีรัฐธรรมนูญของสหพันธ์ มีฝ่ายบริหารซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นผู้นำโดยมีรัฐสภา (Congress) ได้แก่ สภาสูงหรือวุฒิสภา (House of Senate) จำนวน 100 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมลรัฐละ 2 คน และสภาล่างหรือสภาผู้แทนราษฎร (House of Representative) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเช่นกัน จำนวนของสมาชิกสภาขึ้นอยู่กับจำนวนของประชาชนในแต่ละมลรัฐ สุดท้ายคือศาลสูง (Supreme Court) ทำหน้าที่ฝ่ายตุลาการในกรณีที่มีการอุทธรณ์มาจากศาลอุทธรณ์ หรือทำหน้าที่ตัดสินความขัดแย้งในเรื่องอำนาจระหว่างรัฐบาลแต่ละรัฐบาล หัวหน้าศาลสูงจะมาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดี

2. การปกครองในระดับมลรัฐ (State Government)

ในแต่ละมลรัฐจะมีรัฐธรรมนูญเป็นของตนเองเพื่อกำหนดรูปแบบการปกครองหรือความสัมพันธ์ของอำนาจต่าง ๆ การปกครองในมลรัฐจะแยกอำนาจในการปกครองออกเป็น 3 ฝ่าย เช่นเดียวกับรัฐบาลกลาง หรือ ฝ่ายบริหารมีผู้ว่าการมลรัฐ (Governor) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นหัวหน้าสูงสุด ฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นกัน

ทำหน้าที่ในการออกกฎหมายต่าง ๆ และฝ่ายตุลาการประกอบด้วยผู้พิพากษาที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่ในการตัดสินคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในมลรัฐ

3. การปกครองท้องถิ่น (Local Government)

เป็นหน่วยการปกครองในระดับล่างสุดและมีจำนวนหน่วยและความหลากหลายมากที่สุด ในรัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐไม่มีการบัญญัติเนื้อหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ระบบของอเมริกาเป็นการผสมกันของรัฐบาลสหพันธ์ รัฐบาลมลรัฐ และการปกครองท้องถิ่น ตามหลักการแล้ว การปกครองท้องถิ่นเป็นผลผลิตของรัฐบาลมลรัฐกฎหมายต่าง ๆ ที่บังคับใช้เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นทั้งซีตี้ (City) ทาวน์และทาวน์ชิพ (Town and Township) เคาน์ตี้ (County) เขตพิเศษ (Special District) และเขตโรงเรียน (School District) จัดตั้งขึ้นโดยมลรัฐ มลรัฐจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตอำนาจเป็นผู้กำหนดรูปแบบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น กระทั่งเป็นผู้ยกเลิกหน่วยการปกครองท้องถิ่นแต่ในความเป็นจริงองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวนมากเกิดขึ้นหรือถูกจัดตั้งขึ้นจากการเรียกร้องของประชาชน มลรัฐเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่รับรองสภาพเท่านั้น ข้อสังเกตจากเอกสารจำนวนมากที่ศึกษาเรื่องการปกครองท้องถิ่นของอเมริกา มักจะอ้างถึงคำกล่าวของอเล็กซิส เดอ ตอกเกอะวิลล์ (Alexis de Tocqueville) ชาวฝรั่งเศสที่เขียนหนังสือชื่อประชาธิปไตยในอเมริกาเป็นหนังสือที่ได้รับการยอมรับอย่างมากในการอธิบายการเมืองการปกครองของอเมริกา ตอกเกอะวิลล์ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบรัฐบาลท้องถิ่นของอเมริกาสะท้อนถึงค่านิยมของชาวอเมริกันที่จะมีอำนาจอธิปไตยของปวงชน เมื่อปัจเจกชนและครอบครัวรวมตัวกันจะนำไปสู่การก่อตั้งชุมชนท้องถิ่นและเมื่อชุมชนท้องถิ่นหลาย ๆ ชุมชนรวมตัวกันก็นำไปสู่การก่อตั้งรัฐ และนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลของประเทศในที่สุด คำกล่าวของตอกเกอะวิลล์ประการหนึ่งที่ว่ารัฐบาลระดับท้องถิ่นนั้นมิได้ถูกจัดตั้งโดยผู้มีอำนาจระดับสูง เช่น รัฐบาลระดับมลรัฐหรือระดับสหพันธ์ แต่ประชาชนเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นเอง คำกล่าวนี้แม้จะสุดโต่งเกินไปในสภาพการณ์ปัจจุบัน แต่ก็สะท้อนให้เห็นแนวคิดในการจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นในอเมริกาได้เป็นอย่างดี

ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่ละฝ่ายได้รับเลือกในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปจึงมีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ประกอบด้วยพรรคการเมืองใหญ่ ๆ 2 พรรค คือ พรรครีพับลิกัน (Republican) และพรรคเดโมแครต (Democrat) ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร มีประธานาธิบดี (President) เป็นประมุขและเป็นหัวหน้ารัฐบาล (Chief of Executive) ได้รับเลือกจากการเลือกตั้งทั่วไป ร่วมกับรองประธานาธิบดีทุก 4 ปี ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งผ่านคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral College) จำนวน 538 คน ดำรงตำแหน่งไม่เกิน 2 วาระ วาระละ 4 ปี ประธานาธิบดีจะเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภา และทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้ทำสนธิสัญญาต่าง ๆ ตลอดจนแต่งตั้งผู้พิพากษาเอกอัครราชทูตและตำแหน่งต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารตั้งแต่ระดับรองผู้ช่วยรัฐมนตรี (Deputy Assistant Secretary) ขึ้นไป

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย 2 สภา คือ

- 2.1 วุฒิสภา มีสมาชิกจากแต่ละรัฐ รัฐละ 2 คน รวมเป็น 100 คน ดำรงตำแหน่งสมัยละ 6 ปี โดยสมาชิกจำนวน 1 ใน 3 ครบวาระทุก 2 ปี วุฒิสภามีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อบุคคลที่ประธานาธิบดีเสนอขอแต่งตั้ง รวมทั้งคณะรัฐมนตรี และให้สัตยาบันสนธิสัญญา

รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาโดยตำแหน่ง (President of the Senate)

หากวุฒิสมาชิกเสียชีวิตหรือกลายเป็นบุคคลไร้ความสามารถระหว่างดำรงตำแหน่ง บางรัฐอาจจัดการเลือกตั้งพิเศษเพื่อหากบุคคลมาดำรงตำแหน่งแทน วุฒิสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งใหม่จะอยู่ในตำแหน่งจนสิ้นวาระเดิมของวุฒิสมาชิกคนก่อน ในขณะที่บางรัฐมีกฎหมายระบุให้ผู้ว่าการรัฐสามารถแต่งตั้งบุคคลมาทำหน้าที่แทนจนสิ้นวาระเดิม หรือจนกว่าจะสามารถจัดการเลือกตั้งพิเศษเพื่อหาวุฒิสมาชิกคนใหม่ได้

2.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิก 435 คน แบ่งตามสัดส่วนของประชากร ในรัฐ คือ ประชากร 575,000 คนต่อสมาชิก 1 คน ดำรงตำแหน่งสมัยละ 2 ปี ประธานสภา (Speaker of the House)

3. ฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ศาลชั้นต้น (Circuit Court) ศาลอุทธรณ์ (Appeal Court) และศาลฎีกา (Supreme Court) ศาลฎีกามีอำนาจที่จะล้มเลิกกฎหมายใด ๆ และการปฏิบัติการของฝ่ายบริหารที่ได้วินิจฉัยแล้วว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกานั้น ประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอชื่อและวุฒิสภาเป็นผู้ให้การรับรอง โดยศาลสูงของสหพันธรัฐมีผู้พิพากษาทั้งหมด 9 คน ซึ่งดำรงตำแหน่งได้โดยไม่มีการกำหนดวาระ โดยประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอชื่อและวุฒิสภาเป็นผู้ให้การรับรอง

3.1.4.2 รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Constitution)

1. การจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการประชุมวุฒิสภา

มาตรา 1 ข้อ 4 ให้ฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละมลรัฐเป็นผู้กำหนดเวลา สถานที่ และวิธีการในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่รัฐสภามีอำนาจในการตรากฎหมายเพื่อกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์นั้น ยกเว้นสถานที่สำหรับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ให้รัฐสภาจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งและการประชุมนี้จะเริ่มในวันจันทร์แรกของเดือนธันวาคม เว้นแต่รัฐสภาจะตรากฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐเป็นผู้มีอำนาจกำหนดเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมลรัฐสามารถกำหนดในเรื่องต่าง ๆ เช่น เมื่อใดจะจัดให้มีการเลือกตั้งและกำหนดระยะเวลาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำหนดเรื่องการลงทะเบียนของประชาชนที่จะมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนกำหนดสถานที่ที่ประชาชนจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่รัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกาก็ทรงไว้ซึ่งอำนาจในการที่จะตรากฎหมายในระดับสหรัฐเพื่อการปกป้องสิทธิในการเลือกตั้ง กำหนดวันเลือกตั้งให้เป็นวันเดียวกัน โดยกฎหมายเลือกตั้งฉบับสำคัญที่รัฐสภาตราขึ้น คือ The Voting Rights Act 1965 ที่ตราขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน ทั้งในการเลือกตั้งระดับสหรัฐ รัฐ และท้องถิ่น

อนึ่งในระยะเริ่มแรกที่มีการใช้รัฐธรรมนูญนั้น แต่ละมลรัฐกำหนดวันเลือกตั้งกันเอง ทำให้มีการกำหนดที่แตกต่างกันโดยในการเลือกตั้งครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น โดยมีการเริ่มเลือกตั้งในวันที่ 24 พฤศจิกายน คริสต์ศักราช 1788 แต่ว่าการเลือกตั้งจะแล้วเสร็จทุกมลรัฐใช้เวลานาน คือ การเลือกตั้งเสร็จสิ้นในวันที่ 22 มิถุนายน คริสต์ศักราช 1789 เหตุการณ์เช่นนี้ดำเนินมาจนกระทั่งถึงปี คริสต์ศักราช 1838 รัฐสภาจึงได้กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นวันเดียวกัน

ทั้งประเทศ คือ วันอังคารหลังวันจันทร์แรกของเดือนพฤศจิกายน เป็นวันเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งในระดับสหรัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง

ในมาตรา 1 ข้อ 4 วรรคสองนั้น ได้กำหนดเรื่องการประชุมรัฐสภา โดยกำหนดเงื่อนไขว่าอย่างน้อยรัฐสภาต้องประชุมปีละครั้ง แต่เดิมรัฐธรรมนูญกำหนดให้การประชุมเริ่มในวันจันทร์แรกของเดือนธันวาคมของทุกปี แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 20 มาตรา 2 ได้เปลี่ยนแปลงให้การประชุมเริ่มในวันจันทร์ที่ 3 ของเดือนมกราคมของทุกปี เว้นแต่รัฐสภาจะตรากฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

2. อำนาจสภาในการตรวจรับผลการเลือกตั้งสมาชิก องค์ประชุม ข้อบังคับสถาบันที่การประชุม

มาตรา 1 ข้อ 5 ให้แต่ละสภาเป็นผู้วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งและคุณสมบัติของสมาชิกสภาของตน และให้ถือจำนวนข้างมากของแต่ละสภาเป็นองค์ประชุมที่จะประชุมพิจารณาเรื่องราวใด ๆ แต่ถ้ามีจำนวนที่น้อยกว่านั้นจะต้องเลื่อนการประชุมไปวันอื่น และสภามีอำนาจในการบังคับให้ผู้ที่มาจากการประชุมต้องเข้าประชุมตามวิธีการและโทษที่กำหนดไว้โดยแต่ละสภา

ให้แต่ละสภากำหนดข้อบังคับการประชุม ลงโทษสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และด้วยคะแนนเสียงสองในสามของสมาชิกสามารถมีมติขับไล่สมาชิกได้

ให้แต่ละสภาเก็บรักษาบันทึกการประชุม และต้องมีการตีพิมพ์เผยแพร่ตามระยะเวลา ยกเว้นแต่ในบางส่วนที่มีการพิจารณาว่าเป็นความลับ ถ้าสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ต้องการให้มีการบันทึกความเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านของสมาชิกแต่ละสภาในเรื่องใด ๆ ให้ดำเนินการตามนั้น

ในระหว่างสมัยประชุมรัฐสภา แต่ละสภาไม่มีอำนาจในการหยุดประชุมเกินสามวันหรือประชุม ณ สถานที่อื่นนอกเหนือไปจากที่รัฐสภา เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากอีกสภาหนึ่ง

(1) อำนาจสภาในการตรวจรับผลการเลือกตั้งสมาชิก

สภาแต่ละสภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่างมีอำนาจในการที่จะตรวจสอบผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาในสภาของตนเอง โดยตรวจสอบว่าการเลือกตั้งนั้นได้ดำเนินการมาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในการนี้แต่ละสภามีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษา คือ สามารถเรียกพยานหลักฐานต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ บางครั้งสภาไม่ยอมรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากมลรัฐใด มลรัฐหนึ่งเข้าไปนั่งในสภาแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงทำให้เกิดการฟ้องร้องคดีขึ้น ซึ่งศาลฎีกาก็ได้ตัดสินไว้ว่ารัฐสภาไม่มีอำนาจในการไม่ยอมรับสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยเหตุผลอื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่างคดี Powell v. McCormack, 395 U.S. 468, A.D. 1969

ข้อเท็จจริงโดยย่อ Adam Clayton Powell อเมริกันแอฟริกันได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้แทนราษฎรของ Harlem มาเป็นเวลากว่า 20 ปี จากการสอบสวนของคณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้น พบว่า Powell ใช้เงินงบประมาณในทางที่ผิด ดังนั้น เมื่อนาย Powell ได้รับการเลือกตั้งให้เข้ามาในสภาอีกครั้งในปีคริสต์ศักราช 1967 สภาจึงปฏิเสธไม่รับนาย Powell เข้าเป็นสมาชิก

คำพิพากษาศาลฎีกาแห่งสหรัฐโดยสรุป ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นการเหมาะสมที่จะใช้การลงมติขับไล่ด้วยมติ 2 ใน 3 ของสมาชิก แต่ศาลเห็นว่าในกรณีนี้สภาได้ใช้วิธีการซึ่งมีผลย้อนหลัง โดยปฏิเสธไม่รับให้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็น สมาชิกสภา แม้จะมีการลงมติ 2 ใน 3 ของสมาชิก แต่ภายใต้ข้อบังคับของสภา สมาชิกจะถูกลงมติ ขับออกจากตำแหน่งต่อเมื่อได้กระทำการอันเป็นความผิดในวาระที่ได้ดำรงตำแหน่ง

ข้อสังเกต ในคดีนี้ นาย Powell แม้จะได้กระทำการที่สภาเห็นว่าผิด แต่เป็นการกระทำผิดในคราวการดำรงตำแหน่งครั้งก่อน ดังนั้นตามข้อบังคับสภาจึงไม่อาจอาศัยเหตุการณ์นั้นมาลงมติขับไล่ในการดำรงตำแหน่งในคราวใหม่

(2) องค์ประชุม

องค์ประชุมที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้อาศัยจำนวนข้างมากของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาการประชุมจะเริ่มต้นได้ต่อเมื่อมีผู้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุม เหตุที่รัฐธรรมนูญกำหนดองค์ประชุมไว้เพราะหากไม่กำหนดองค์ประชุมไว้กฎหมายที่ประกาศใช้แล้วมีผลต่อคนทั้งประเทศอาจผ่านการพิจารณาจากคนเพียงหยาบหนึ่งเท่านั้น อนึ่งหากในระหว่างดำเนินการประชุมมีผู้ขอให้นับองค์ประชุมจะมีการกดริงสัญญาณเรียกสมาชิกที่อยู่ในอาคารรัฐสภาเพื่อให้เข้ามาในห้องประชุมเพื่อนับองค์ประชุม เพื่อประโยชน์ในการให้มีการประชุมโดยครบถ้วน รัฐธรรมนูญจึงได้ให้อำนาจแก่สภาแต่ละสภาที่จะกำหนดโทษของผู้ที่ขาดการประชุม

(3) ข้อบังคับสภา

ในมาตรา 1 ข้อ 5 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในการตราข้อบังคับของสภาตนเอง ลงโทษสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และโดยมติ 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มีอยู่สามารถลงมติขับไล่สมาชิกได้ จึงมีข้อสังเกตว่ากระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่ง (Impeachment) ไม่ใช้กับสมาชิกรัฐสภา หากประสงค์จะเอาสมาชิกรัฐสภาออกจากตำแหน่งต้องกระทำโดยการลงมติขับไล่ในสภาที่สมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกอยู่

รัฐธรรมนูญไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดการทำงานของสภาว่าในการพิจารณากฎหมายจะต้องดำเนินการอย่างไร ดังนั้นรายละเอียดจึงมีการกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม โดยปกติการพิจารณาร่างกฎหมาย สภาจะมอบหมายให้คณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้นเป็นผู้พิจารณา โดยร่างกฎหมายจะถูกส่งเข้าไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนั้น เช่น หากเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเกษตรจะส่งไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับกิจการเกษตร หรือร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินส่งไปยังคณะกรรมการเกี่ยวกับการเงิน เป็นต้น เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วนำเสนอให้สภาพิจารณาลงมติอีกครั้ง สภาอาจให้คณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้นเข้าไปทำการสอบสวนเรื่องราวบางเรื่องที่มีการร้องเรียนมายังสภาได้ แม้จะมีการโต้แย้งว่าสภาไม่มีอำนาจเช่นนี้ แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานรับรองอำนาจเช่นนี้ของสภาไว้

ตัวอย่างคดี Watkins v. United State, 354 U.S. 178, A.D. 1957

ข้อเท็จจริงโดยย่อ ในการให้การต่อคณะกรรมการว่าด้วยกิจกรรมอันไม่เป็นอเมริกัน (The House Committee on Un-American Activities) เกี่ยวกับการเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคคอมมิวนิสต์ Watkins ปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในอดีต

คำพิพากษาศาลฎีกาแห่งสหรัฐโดยสรุป ประเด็นสำคัญที่ศาลพิจารณา คือ รัฐสภามีอำนาจในการสอบสวนการกระทำของเอกชนที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่ในทางนิติบัญญัติหรือไม่ ศาลฎีกาเห็นว่าอำนาจในการสอบสวนของรัฐสภาเป็นอำนาจที่มีอยู่เป็นปกติวิสัยและเป็นอำนาจที่สนับสนุนอำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจนี้ไม่ได้เป็นการเข้าไปเปิดเผยเรื่องราวของเอกชนอันทำให้อยู่นอกขอบเขตอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ

(4) บันทึกการประชุม

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องมีการบันทึกรายงานการประชุม เก็บรักษารายงานการประชุมและพิมพ์เผยแพร่ แต่ทั้งนี้รัฐสภามีอำนาจในการพิจารณาว่าเรื่องราวใดสมควรประชุมแล้วเก็บไว้เป็นความลับ แต่หากสมาชิกจำนวน 1 ใน 5 ลงมติให้ต้องมีการบันทึกรายงานการประชุมและต้องมีการบันทึกการรายงานการประชุม การบันทึกการประชุมนั้นจะมีการบันทึกไว้ทุกคำพูดที่มีการพูดในสภาให้บันทึกผลการลงมติโดยในวันรุ่งขึ้นหลังจากวันที่มีการประชุม บันทึกนี้จะถูกตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารที่เรียกว่า “Congressional Record”

(5) การหยุดประชุม

ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่อาจหยุดการประชุมได้เกิน 3 วัน หรือย้ายสถานที่ประชุมไปประชุมยังสถานที่อื่นเกิน 3 วัน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากอีกสภานึง ทั้งนี้เพื่อให้สภาทั้งสองต้องทำการประชุมในช่วงระยะเวลาเดียวกัน (มานิต จุ่มปา และพรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2552)

ชาวอเมริกันเลือกประธานาธิบดีกันอย่างไร

การเลือกตั้งขั้นต้น (Primary) และการประชุมคอคัส (Caucus) เป็นจุดเริ่มต้นของขั้นตอนการเลือกตั้ง โดยเป็น 2 วิธีที่ใช้เลือกผู้ที่จะเป็นตัวแทนสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งมีกระบวนการจัดการและบุคคลที่มีสิทธิร่วมคะแนนแตกต่างกัน นอกจากนี้อัตราส่วนการมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงทั้งสองแบบนี้ก็มีความต่างกันมาก (Thai Publica, ม.ป.ป.)

การเลือกตั้งขั้นต้นจัดโดยรัฐบาลระดับรัฐและระดับท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงเป็นแบบไม่เปิดเผยชื่อ บางรัฐจัดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขั้นต้นแบบปิดโดยให้ผู้ที่ประกาศตนว่าเป็นสมาชิกพรรคเท่านั้นที่จะร่วมลงคะแนนเสียงได้ แต่สำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขั้นต้นแบบเปิดผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนสามารถร่วมลงคะแนนได้ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิกของพรรค การประชุมคอคัสเป็นการประชุมภายในพรรคการเมืองที่พรรคต่าง ๆ จัดขึ้นในระดับเคานตี เขต หรือเขตเลือกตั้ง ในการประชุมคอคัสส่วนใหญ่ผู้ร่วมประชุมจะแบ่งกลุ่มตามผู้สมัครที่ตนสนับสนุนในตอนท้ายจำนวนเสียงของผู้เข้าร่วมในแต่ละกลุ่มจะกำหนดจำนวนตัวแทนพรรคที่จะออกเสียงสนับสนุนผู้สมัครแต่ละคน

การประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง หลังการเลือกตั้งขั้นต้นและการประชุมคอคัส พรรคการเมืองส่วนใหญ่จะจัดการประชุมใหญ่ขึ้นเพื่อเลือกตัวแทนผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีเพียงคนเดียวที่พรรคจะสนับสนุน การประชุมใหญ่เป็นขั้นตอน การเลือกตั้งตัวแทนผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดีของแต่ละพรรค โดยเปิดโอกาสให้พรรคได้ประชาสัมพันธ์บุคคลที่พรรคเสนอชื่อ ตลอดจนบอกถึงความแตกต่างของพรรคกับฝ่ายตรงข้าม การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองได้รับการถ่ายทอดทางโทรทัศน์อย่างแพร่หลาย และนับเป็นจุดเริ่มต้นของการรณรงค์

หาเสียงระดับประเทศเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดี หลังการประชุมใหญ่ ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีของพรรคจะเดินสายหาเสียงทั่วประเทศเพื่อปราศรัยถึงจุดยืนและนโยบายของตนให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังอาจรวมได้ว่าที่กับผู้สมัครจากพรรคการเมืองอื่น ๆ ด้วย “Swing State” สมรภูมิเลือกตั้ง การเลือกตั้งประธานาธิบดีเดือนพฤศจิกายนนี้ พรรคการเมืองใหญ่ ๆ ของสหรัฐฯ ต่างหวังที่จะเก็บชัยชนะได้ในหลายรัฐ แต่มีรัฐจำนวนหนึ่งที่แต่ละพรรคมีคะแนนสูสีกันเกินกว่าที่จะบอกได้ว่าพรรคไหนจะเป็นผู้ชนะ

รัฐที่พรรคการเมืองได้รับคะแนนสนับสนุนสูสีกันเหล่านี้ หรือที่เรียกว่า Swing State เป็นรัฐที่ประชากรมีความคิดทางการเมืองแตกต่างกันในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ช่วงหลายปีมานี้รัฐเหล่านี้สนับสนุนผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกันสลับกันไปมา จึงเป็นสมรภูมิที่ผู้สมัครต่างทุ่มสรรพกำลังการประชาสัมพันธ์ และทีมงานในการหาเสียง รัฐโดยทั่วไปถือว่าเป็น Swing State ได้แก่ แอริโซนา ฟลอริดา มิชิแกน เพนซิลเวเนีย และวิสคอนซิน ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญบางคนเห็นว่านอกจากรัฐเหล่านี้แล้วยังมีนิวแฮมป์เชียร์ นอร์ทแคโรไลนา และรัฐอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งเป็น Swing State ด้วยเช่นกัน

กระบวนการสรรหาตัวแทนพรรคการเมือง การเลือกตั้งขั้นต้นภายในพรรคการเมือง (พรรคเดโมแครต และรีพับลิกัน) มี 2 แบบ คือ แบบ Caucus และ Primary โดยมีเพียง 12 มลรัฐ และ 3 เขตที่ใช้รูปแบบการเลือกตั้งแบบ Caucus ในขณะที่มลรัฐส่วนมากใช้รูปแบบ Primary การเลือกตั้งทั้งสองแบบมีเป้าหมายที่จะกำหนดจำนวนคณะผู้เลือกตั้ง (Delegates) ที่จะไปลงคะแนนเลือกตัวแทนพรรคเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในการประชุมใหญ่ของแต่ละพรรค โดยการเลือกตั้งแบบ Caucus ผู้สมัครแต่ละคนจะได้จำนวนคณะผู้เลือกตั้งตามสัดส่วนของคะแนนเสียงสนับสนุนที่ได้ ในขณะที่การเลือกตั้งแบบ Primary ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงสูงที่สุดจะได้จำนวนคณะผู้เลือกตั้งของรัฐนั้นไปทั้งหมด ทั้งนี้ จำนวนคณะผู้เลือกตั้งของแต่ละรัฐจะแตกต่างกันไป

ภายหลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้งขั้นต้นภายในพรรคที่จัดขึ้นในทุกรัฐแล้ว คณะกรรมการพรรคแห่งชาติ ทั้ง Democrat National Committee และ Republican National Committee จะกำหนดจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรค (National Convention) เพื่อให้คณะผู้เลือกตั้งลงมติยืนยันเลือกบุคคลที่จะมาการเป็นตัวแทนอย่างเป็นทางการของพรรคเพื่อชิงตำแหน่งประธานาธิบดี จึงนับว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Election) เพื่อเริ่มต้นสู่กระบวนการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) กระบวนการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ แม้ว่าประธานาธิบดีสหรัฐฯ จะได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนสหรัฐฯ แต่ในกระบวนการเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม โดยประชาชนเป็นผู้เลือกคณะผู้เลือกตั้ง หรือ Electoral College ซึ่งคณะผู้เลือกตั้งมีทั้งหมด 538 คน (จำนวน Electoral College กำหนดจากจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 435 คน วุฒิสมาชิก 100 คน และผู้เลือกตั้งจากกรุง Washington D.C. จำนวน 3 คน)

การเลือก Electoral College ในแต่ละมลรัฐ แต่ละพรรคจะเลือกสรรชุดคณะผู้เลือกตั้งของตนไว้นานวันเลือกตั้ง หากประชาชนต้องการที่จะเลือกผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีจากพรรคใดให้เลือกจากผู้สมัคร Electoral College พรรคนั้น ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีคนใดได้รับคะแนนเสียงข้างมากจากประชาชนมาก จะได้จำนวนคณะผู้เลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคได้เตรียมไว้ เรียกว่า winner-take-all's system การเลือกตั้งประธานาธิบดีนั้นผู้ที่จะเป็น

ประธานาธิบดีจะต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะผู้เลือกตั้งทั้งหมด คือ ต้องได้รับคะแนนเสียงจากคณะผู้เลือกตั้ง เกิน 270 เสียง ทั้งนี้หลังจากเสร็จสิ้นการเลือกตั้งประธานาธิบดี ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีจะเข้าร่วมพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 20 มกราคมของปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้ง

กระบวนการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและหลากหลาย โดยจะแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การหยั่งเสียง หรือการเลือกตั้งขั้นต้น
2. การคัดเลือกผู้ลงสมัคร จากการประชุมใหญ่ของพรรค หรือ National Party Convention
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไป หรือ General Election Campaign
4. วันเลือกคณะผู้เลือกตั้ง หรือ Electoral College หรือ วันเลือกตั้งทั่วไป

การเลือกตั้งขั้นต้น คือ การเลือกตั้งของผู้สนับสนุนที่อยู่ในพรรคเดียวกัน เพื่อคัดเลือกเสนอชื่อตัวแทนพรรค เพื่อลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดี ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงอาจลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีโดยตรง หรืออาจเลือกทางอ้อม โดยลงคะแนนเสียงเลือกตัวแทน ซึ่ง "สัญญา" ว่าจะให้การสนับสนุนผู้สมัครรายที่ตนชื่นชอบ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับกฎหมายของรัฐนั้น ๆ

การเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ของสหรัฐฯ จะเริ่มจากการจับคู่กันเองในระดับพรรคโดยผู้ที่เสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะต้องหาเสียงสนับสนุนจากพรรค เพื่อให้ได้รับเลือกเป็นตัวแทนเพียงหนึ่งเดียวลงชิงชัยเก้าอี้ผู้นำประเทศ ผ่านกระบวนการหยั่งเสียงหรือการเลือกตั้งขั้นต้น ซึ่งในปัจจุบันเหลืออยู่ 2 แบบ คือ คอคัส (Caucus) และไพรมารี (Primary) โดยในแต่ละรัฐจะมีวิธีการแตกต่างกันไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ และแต่ละรัฐก็มีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการหยั่งเสียง

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปีนี้ ทั้ง 50 รัฐ และ 1 เขตปกครองพิเศษ คือ District of Columbia จะทยอยจัดการเลือกตั้งขั้นต้น กันตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม ไปจนถึงเดือนมิถุนายน เพื่อสรรหาผู้แทนเข้าร่วมประชุมใหญ่แห่งชาติ เพื่อลงคะแนนคัดเลือกผู้เข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีในนามพรรค ตามระบบการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ แม้ประชาชนจะเป็นผู้ออกไปใช้สิทธิเลือกประธานาธิบดี หรือที่เรียกกันว่า ป๊อปปูลาร์โหวต ซึ่งได้แก่ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป แต่คะแนนเสียงที่เป็นตัวตัดสินผลแพ้ชนะ คือ คะแนนเสียงจากคณะผู้เลือกตั้ง หรือ อิเล็กโทรล คอลเลจ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 538 เสียง เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 435 เสียง รวมกับสมาชิกวุฒิสภา 100 เสียง บวกกับอีก 3 เสียงพิเศษ ในดิสมิทริก ออฟ โคลัมเบียหรือกรุงวอชิงตัน ดีซี. เมืองหลวงของสหรัฐฯ ทั้งนี้เป็นเพราะความสลับซับซ้อนของกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการชิงชัยกันในแต่ละรัฐด้วยระบบ "วินเนอร์ เทค ออล" ที่ระบุว่าผู้สมัครที่มีคะแนนเสียงป๊อปปูลาร์โหวตเหนือกว่าในรัฐใดรัฐหนึ่ง จะได้คะแนนเสียงคณะผู้เลือกตั้งในรัฐนั้นไป

ขณะเดียวกันคะแนนเสียงคณะผู้เลือกตั้งในแต่ละรัฐมีไม่เท่ากัน ทำให้ความสำคัญในการแพ้-ชนะในแต่ละรัฐแตกต่างกันไปโดยผู้ที่ได้คะแนนเสียงดีกว่าในรัฐใหญ่ ๆ มีโอกาสคว้าชัยชนะในภาพรวมมากกว่า หากพรรคใดสามารถครองเสียงคณะผู้เลือกตั้งเกินกว่า 270 เสียง หรือกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะผู้เลือกตั้งทั้งหมด ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯจากพรรคนั้นก็จะ

ได้รับเลือกเป็นผู้นำสหรัฐคนต่อไป ตามกำหนดการแล้วคณะผู้เลือกตั้งทั้ง 538 คน จะต้องลงคะแนนเสียงเลือกประธานาธิบดีสหรัฐ ภายใน 30 วันหลังวันเลือกตั้ง และจะส่งผลการลงคะแนนเสียงไปยังกรุงวอชิงตัน เพื่อเปิดนับในรัฐสภา ก่อนจะประกาศชื่อผู้ได้รับชัยชนะในที่สุด ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐฉบับแก้ไขครั้งที่ 12 ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรเลือกประธานาธิบดีสหรัฐ และให้วุฒิสภาเลือกรองประธานาธิบดี ซึ่งตามกติกาแล้ว หากผู้สมัครจากพรรคใด ได้เสียงสนับสนุนจาก สส. เกินกว่า 25 รัฐหรือกึ่งหนึ่งจากทั้งหมด 50 รัฐ ผู้สมัครจากพรรคนั้นก็จะได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี (แอนโธนี ซูเคอร์, 2565)

3.1.4.3 Federal Election Campaign Laws

1. Federal Election Commission

คณะกรรมการการเลือกตั้งกลางเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายการเงินในการหาเสียงของรัฐบาลกลาง รวมถึงการตรวจสอบข้อห้ามการบริจาค และจำกัดและดูแลการระดมทุนสาธารณะสำหรับการหาเสียงของประธานาธิบดี

มาตรา 30107 อำนาจของคณะกรรมการ

(a) หน่วยงานเฉพาะ คณะกรรมการมีอำนาจ

(1) กำหนดให้บุคคลใด ๆ ยื่นรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรและตอบคำถามตามคำปฏิญาณตามที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ให้คำสัตย์ปฏิญาณหรือยืนยัน

(3) กำหนดให้มีหมายศาลซึ่งลงนามโดยประธานหรือรองประธาน ให้มีพยานเข้าร่วมและให้การเป็นพยานและให้แสดงเอกสารหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่

(4) ในการดำเนินคดีหรือการสอบสวนใด ๆ ให้สั่งให้มีการเบิกความต่อหน้าบุคคลใด ๆ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการและมีอำนาจให้คำสัตย์สาบาน และในกรณีนี้ให้บังคับเบิกความและแสดงพยานหลักฐานในลักษณะเดียวกับที่ได้รับมอบอำนาจตามวรรค (3)

(5) จ่ายค่าธรรมเนียมและระยะไมล์ให้พยานเช่นเดียวกับที่จ่ายในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในศาลของสหรัฐอเมริกา

(6) ริเริ่ม (ผ่านการดำเนินการทางแพ่งเพื่อขอคำสั่งห้าม การประกาศหรือการบรรเทาทุกข์ที่เหมาะสมอื่น ๆ) แก่ต่าง (ในกรณีของการดำเนินการทางแพ่งภายใต้มาตรา 30109(a)(8) ของหัวข้อนี้) หรืออุทธรณ์การดำเนินการทางแพ่งใด ๆ ในนามของคณะกรรมการเพื่อการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และบทที่ 95 และบทที่ 96 ของหัวข้อ 26 ผ่านที่ปรึกษาทั่วไปของคณะกรรมการ

(7) เพื่อให้ความเห็นคำแนะนำตามมาตรา 30108 ของหัวข้อนี้

(8) จัดทำแบบที่กำหนดขึ้นและจัดทำ แก้ไข และยกเลิกหลักเกณฑ์ดังกล่าวตามความในหมวด 5 ของลักษณะ 5

(9) ดำเนินการสอบสวนและพิจารณาคดีโดยเร็ว เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามโดยสมัครใจ และรายงานการละเมิดที่เห็นได้ชัดต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสม

(b) คำสั่งทางตุลาการต่อการให้ปฏิบัติตามหมายศาลและคำสั่งของคณะกรรมการความผิดฐานหมิ่นประมาทศาล เมื่อมีการยื่นคำร้องโดยคณะกรรมการสิทธิการศาลแขวงใด ๆ ในสหรัฐอเมริกาภายในเขตอำนาจศาลที่มีการไต่สวนใด ๆ อยู่อาจออกคำสั่งที่ต้องปฏิบัติตามได้ในกรณีที่ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามหมายศาลหรือคำสั่งของคณะกรรมการที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (a) ของมาตรานี้

(c) ความรับผิดชอบทางแพ่งสำหรับการเปิดเผยข้อมูล บุคคลใดไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งต่อบุคคลใด ๆ (นอกเหนือจากคณะกรรมการหรือสหรัฐอเมริกา) สำหรับการเปิดเผยข้อมูลตามคำร้องขอของคณะกรรมการ

(d) โอนประมาณการไปยังสภาองค์กรหรือสมาชิกงบประมาณในเวลาเดียวกัน ฯลฯ ส่งข้อเสนอแนะทางกฎหมายคำให้การล่วงหน้าหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย

(1) เมื่อใดก็ตามที่คณะกรรมการส่งประมาณการงบประมาณหรือร้องขอไปยังประธานาธิบดีหรือสำนักบริหารและงบประมาณจะต้องส่งสำเนาของการประมาณการหรือคำขอดังกล่าวไปยังรัฐสภาพร้อมกัน

(2) เมื่อใดก็ตามที่ คณะกรรมการเสนอคำแนะนำทางกฎหมายคำให้การ หรือความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายใด ๆ ที่ร้องขอโดยรัฐสภาหรือสมาชิกของสภาองค์กรไปยังประธานาธิบดีหรือสำนักงานบริหารและงบประมาณ คณะกรรมการจะต้องส่งสำเนาดังกล่าวไปยัง สภาองค์กรหรือสมาชิกร้องขอสิ่งเดียวกัน ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานใดของสหรัฐอเมริกาที่จะมีอำนาจใด ๆ ในการกำหนดให้คณะกรรมการส่งคำแนะนำด้านกฎหมายคำให้การ หรือความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายไปยังสำนักงานหรือหน่วยงานใด ๆ ของสหรัฐเพื่อขออนุมัติ ข้อคิดเห็น หรือการตรวจสอบก่อนที่จะส่งข้อเสนอแนะ ประจักษ์พยาน หรือข้อคิดเห็นดังกล่าวต่อสภาองค์กร

(f) การเยียวยาพิเศษทางแพ่งสำหรับการบังคับใช้ เว้นแต่จะระบุไว้ในมาตรา 30109 (a) (8) ของหัวข้อนี้ อำนาจของคณะกรรมการในการเริ่มดำเนินการทางแพ่งภายใต้มาตราย่อย (a) (6) ของมาตรานี้จะถือเป็นการเยียวยาทางแพ่งเฉพาะสำหรับการบังคับใช้บทบัญญัตินี้ กระทำ”

2. U.S. Election Assistance Commission (EAC)

คณะกรรมการความช่วยเหลือด้านการเลือกตั้ง (EAC) อยู่ภายใต้อำนาจฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่การเลือกตั้งของรัฐและท้องถิ่นในความพยายามเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถเข้าถึงได้และถูกต้อง และจัดการเลือกตั้งให้สุจริต นอกจากนี้ทางหน่วยงานยังพัฒนามาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ Help America Vote Act ใช้แนวทางระบบการลงคะแนนโดยสมัครใจ และทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชีข้อมูลแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง EAC ยังให้การรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบและรับรองระบบการลงคะแนน ตลอดจนตรวจสอบการใช้เงินกองทุน Help America Vote Act (U.S. Gov, n.d.)

3.1.4.4 THE HELP AMERICA VOTE ACT OF 2002

มาตรา 202 หน้าที่

คณะกรรมการจะทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชีแห่งชาติและทรัพยากรสำหรับการรวบรวมข้อมูลและทบทวนขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งของรัฐบาลกลาง โดย

(1) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่อธิบายไว้ในส่วนที่ 3 (ที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวทางระบบการลงคะแนนเสียงโดยสมัครใจมาใช้) รวมถึงการบำรุงรักษาสถาบันหักบัญชีข้อมูลเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ของรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่นในการดำเนินการตามแนวทางและในการดำเนินงานระบบการลงคะแนนโดยทั่วไป

(2) ปฏิบัติหน้าที่ที่อธิบายไว้ในคำบรรยาย B (ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ การรับรอง และการรับรองซ้ำของฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ระบบการลงคะแนนเสียง)

(3) ปฏิบัติหน้าที่ที่อธิบายไว้ในคำบรรยาย C (เกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาและการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการเลือกตั้งของรัฐบาลกลางที่มีประสิทธิภาพ)

(4) ปฏิบัติหน้าที่ที่อธิบายไว้ในหัวข้อย่อย D (ที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือในการเลือกตั้ง) และให้ข้อมูลและฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการการชำระเงินและเงินช่วยเหลือที่มีให้ภายใต้หัวข้อย่อยดังกล่าว

(5) ปฏิบัติหน้าที่ที่อธิบายไว้ในหัวข้อย่อย B ของหัวข้อ III (เกี่ยวกับการรับคำแนะนำโดยสมัครใจ) และ

(6) การพัฒนาและดำเนินโครงการ Help America Vote College ภายใต้หัวข้อ V.”

3.1.4.5 52 U.S. Code § 10308 - Civil and Criminal Sanctions

(a) ลิดรอนหรือพยายามลิดรอนสิทธิของบุคคลใด ๆ ก็ตาม

ผู้ใดก็ตามที่จะลิดรอนหรือพยายามลิดรอนสิทธิใด ๆ ของบุคคลใด ๆ ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรา 10301, 10302, 10303, 10304 หรือ 10306 ของชื่อนี้ หรือฝ่าฝืนมาตรา 10307 (a) ของชื่อนี้ โทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(b) ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือเปลี่ยนแปลงบัตรลงคะแนนหรือบันทึกการลงคะแนนเสียงอย่างเป็นทางการ ใครก็ตามภายในหนึ่งปีหลังจากการเลือกตั้งในแผนกย่อยทางการเมืองที่ผู้สังเกตการณ์ได้รับมอบหมาย (1) ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เสียโฉม หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายของบัตรลงคะแนนกระดาษที่ลงคะแนนในการเลือกตั้งดังกล่าว หรือ (2) เปลี่ยนแปลงบันทึกการลงคะแนนอย่างเป็นทางการในการเลือกตั้งดังกล่าวจากเครื่องลงคะแนนหรืออื่นๆ จะต้องถูกปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(c) สมรู้ร่วมคิดที่จะละเมิดหรือแทรกแซงสิทธิที่มีหลักประกัน

ผู้ใดก็ตามที่สมรู้ร่วมคิดที่จะละเมิดบทบัญญัติของส่วนย่อย (a) หรือ (b) ของส่วนนี้ หรือขัดขวางสิทธิใด ๆ ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรา 10301, 10302, 10303, 10304, 10306 หรือ 10307 (a) ของตำแหน่งนี้จะถูกปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(d) การดำเนินการทางแพ่งโดยอัยการสูงสุดเพื่อบรรเทาทุกข์ในการป้องกันคำสั่งห้ามและการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ

เมื่อใดก็ตามที่บุคคลใด ๆ มีส่วนร่วมหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใด ๆ กำลังจะมีส่วนร่วมในการกระทำหรือการปฏิบัติใด ๆ ที่ต้องห้ามตามมาตรา 10301, 10302, 10303, 10304, 10306 หรือ 10307 ของหัวข้อนี้ มาตรา 1973e ของหัวข้อ 42 หรือ (b) ของส่วนนี้อัยการสูงสุดอาจจัดตั้งสำหรับสหรัฐอเมริกาหรือในนามของสหรัฐอเมริกา การดำเนินการเพื่อบรรเทาทุกข์เชิงป้องกันรวมถึงการยื่นขอคำสั่งชั่วคราวหรือถาวร คำสั่งห้ามหรือคำสั่งอื่น ๆ และรวมถึงคำสั่งที่ส่งไปยังรัฐ

และเจ้าหน้าที่การเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อกำหนดให้ (1) อนุญาตให้บุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบทที่ 103 ถึง 107 ของห้วงข้อนี้ลงคะแนนเสียง และ (2) นับคะแนนเสียงดังกล่าว

(e) อัยการสูงสุดดำเนินการบังคับนับบัตรลงคะแนนของผู้ลงทะเบียนและผู้มีสิทธิซึ่งถูกขัดขวางไม่ให้ลงคะแนน

เมื่อใดก็ตามที่อยู่ในส่วนย่อยของการเมืองใด ๆ ซึ่งมีผู้สังเกตการณ์ที่ได้รับการแต่งตั้งตามบทที่ 103 ถึง 107 ของห้วงข้อนี้ บุคคลใด ๆ ที่กล่าวหาว่าเป็นผู้สังเกตการณ์ดังกล่าวภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากการปิดการสำรวจความคิดเห็น แม้ว่า (1) รายชื่อของพวกเขาภายใต้บทที่ 103 ถึง 107 ตำแหน่งนี้หรือการจดทะเบียนโดยเจ้าหน้าที่การเลือกตั้งที่เหมาะสม และ (2) สิทธิในการลงคะแนนไม่ได้รับอนุญาตให้ลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งดังกล่าว ผู้สังเกตการณ์จะต้องแจ้งอัยการสูงสุดทันทีหากข้อกล่าวหาดังกล่าวมีมูล เมื่อได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้วอัยการสูงสุดอาจยื่นคำร้องขอให้ศาลแขวงมีคำสั่งให้ทำเครื่องหมายลงคะแนน และนับบัตรลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวและกำหนดให้รวมคะแนนเสียงของบุคคลดังกล่าวในคะแนนเสียงทั้งหมดก่อนผลการเลือกตั้งดังกล่าวให้ถือเป็นที่สุดและบังคับหรือมีผลบังคับใด ๆ ศาลแขวงจะรับฟังและตัดสินเรื่องดังกล่าวทันทีหลังจากการยื่นคำร้องดังกล่าว การเยียวยาที่ให้ไว้ในส่วนย่อยนี้จะไม่เป็นการกีดกันการเยียวยาใด ๆ ที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐหรือรัฐบาลกลาง

(f) เขตอำนาจของศาลแขวง การหมดอำนาจในการบริหารหรือการเยียวยาอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นศาลแขวงของสหรัฐอเมริกาจะมีเขตอำนาจในการดำเนินคดีที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรานี้และจะใช้เช่นเดียวกันโดยไม่คำนึงว่าบุคคลที่อ้างสิทธิ์ตามบทบัญญัติของบทที่ 103 ถึง 107 ของห้วงข้อนี้จะหมดทางแก้ไขทางปกครองหรืออื่น ๆ ที่กฎหมายอาจบัญญัติไว้

3.2 กฎหมายของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา เป็นประชาธิปไตยแบบหนึ่งซึ่งตั้งอยู่บนหลักว่า ข้าราชการจากการเลือกตั้งเป็นผู้แทนกลุ่มประชาชน แต่ครั้งที่จะมีการเลือกตั้งจะมีหน่วยงานหน่วยงานหนึ่งที่เป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั่นคือคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ในเรื่องการให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ดังนี้

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น ผ่านการออกเสียงประชามติโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีเสียงข้างมากเห็นชอบ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 แล้วสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบและนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในวันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 โดยแก้ไขเพิ่มเติมในวันที่ 21 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2564 เป็นแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) ในเรื่องของสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน บัตรเลือกตั้ง และการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่จะได้รับเลือกตั้ง (พืพิธิภันท์รัฐสภา, 2565)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. ได้รับอำนาจหลายด้านจากกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้มีการบัญญัติของอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการไว้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 222 คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจำนวนห้าคน

(2) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสองคน

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาเป็นกรรมการการเลือกตั้งตาม (1) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 232 (2) (3) (4) (5) (6) หรือ (7) หรือเป็นผู้ทำงาน หรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด

มาตรา 223 กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามียุติกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เดิมทีที่มีการกำหนดให้มีเพียง 5 คน ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 แต่ในฉบับปัจจุบัน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นั้น บัญญัติไว้ในมาตรา 222 และ 223 ว่าให้มีคณะกรรมการ 7 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งนี้ได้ 7 ปี จะนับตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา 224 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) จัด หรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(2) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตั้งตาม (1) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

(3) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งตาม (1) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไข เปลี่ยนแปลง

หรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลิกหรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย

(4) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (1) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

(5) ดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

(6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนดำเนินการ หรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการภายใต้การกำกับของกรรมการการเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดได้ การใช้อำนาจตาม (3) ให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งพบเห็นการกระทำความผิด มีอำนาจกระทำได้สำหรับหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำความผิด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา 224 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการการเลือกตั้งให้เป็นอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม หน้าที่และอำนาจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ การบริหารจัดการการเลือกตั้งและมีอำนาจประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น โดยประกาศผลการออกเสียงประชามติรวมทั้งมีหน้าที่และอำนาจควบคุมการเลือกตั้งและอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งทั้งสามอำนาจเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา 225 ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกแล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 225 (4)

โดยมาตรา 225 ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งในกรณีหากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่เนื่องจากในการทุจริตการเลือกตั้งหรือการเลือกอาจมิได้ทั้งกรณีของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก หรือเป็นกรณีที่มีส่วนรู้เห็นกับบุคคลอื่นในการกระทำความผิดเลือกตั้งหรือการเลือกก็อาจมิได้ จึงได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกมีส่วนรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นด้วย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือรับเลือกของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวได้เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้ให้เป็นที่สุด เหตุที่ต้องบัญญัติมาตรานี้ก็เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการกับผู้สมัครรับ

เลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกที่กระทำการทุจริตก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ซึ่งจะทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย โดยการระงับการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นเป็นมาตรการชั่วคราวเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตเฉพาะหน้า มาตรการนี้มีความมุ่งหมายในการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งหรือการเลือกในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตามมาตรานี้ ย่อมไม่กระทบผู้สมัครรับเลือกตั้ง หากศาลตัดสินในภายหลังว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งกล่าวไม่มีความผิดเกี่ยวกับการการเลือกตั้ง

มาตรา 226 เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา 225 หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้นำจำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

กรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลมแต่ให้อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๖ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีดังนี้

1. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ตามมาตรา 225 หรือ
2. ภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น

การพิจารณาของศาลฎีกากำหนดให้ศาลฎีกาต้องใช้จำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิที่ศาลฎีกาจะสั่งไต่สวน

ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมสูงสุด สำหรับการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นระยะเวลาสิบปี ซึ่งรายละเอียดจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี

บทบัญญัติในวรรคสี่กำหนดว่าเมื่อศาลฎีการับคำร้องแล้ว ถ้าผู้ที่ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ผู้นั้นต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่ามิได้กระทำความผิด โดยถ้าศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ เพื่อมิให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาใช้อำนาจของตนเข้าแทรกแซงการพิจารณาหรือกระทำการอันใดอันเป็นการขัดขวางการพิจารณาได้

บทบัญญัติในวรรคห้าเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่ององค์ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยกำหนดมิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

กำหนดให้นำความในมาตรานี้ไปใช้แก่การเลือกตั้งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลมแต่ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์แทนศาลฎีกา และให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เพื่อมิให้คดีต้องขึ้นสู่ศาลฎีกาอีกซึ่งจะแตกต่างจากการเลือกตั้งระดับประเทศที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกา

กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเป็นผู้ออกระเบียบว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวของศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์ โดยกำหนดให้การพิจารณาคดีเป็นระบบไต่สวนและต้องดำเนินการโดยเร็ว

มาตรา 227 ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับห้ามมิให้จับกุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิดในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับหรือคุมขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วนและให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคุมขัง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ

บทบัญญัติข้างต้นที่กล่าวมาได้กำหนดขึ้นเพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นเพื่อป้องกันมิให้มีอำนาจหรืออิทธิพลอื่นใดมาเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเลือกตั้ง

3.2.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2560

3.2.2.1 อำนาจหน้าที่

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ที่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วนั้น ยังคงมีกฎหมายอีกหนึ่งฉบับที่มีความสำคัญและระบุถึงอำนาจเพิ่มเติม คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2560 ได้ระบุไว้ดังนี้

มาตรา 14 ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด ซึ่งการวินิจฉัยให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย ซึ่งความดังกล่าวกฎหมายกำหนดให้นำไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณา และวินิจฉัยไม่ได้

จากมาตรา 14 มีการกล่าวถึงคุณสมบัติต้องห้าม ของคณะกรรมการสรรหาโดยให้นำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการในองค์กรอิสระนั้น ๆ มาใช้กับคณะกรรมการสรรหา ด้วยการที่กฎหมายบัญญัติให้คณะกรรมการสรรหาที่มาจากการแต่งตั้งของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระอื่นต้องมีคุณสมบัติความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยคุณสมบัติข้อนี้มีลักษณะกำกวม ไม่มีความชัดเจนที่แน่นอน และเป็นนามธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจ ดังนั้นควรให้สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงคุณสมบัติของคณะกรรมการสรรหาอีกชั้นหนึ่ง

มาตรา 22 นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) หน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น
- (2) ออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น
- (3) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ
- (4) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนและไต่สวน และการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง
- (5) ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด

(6) วางระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งและดอกเบี้ย หรือเบี้ยปรับ รวมตลอดทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการลดหรือยกเว้นดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ

(7) กำกับและติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นไปตามโดยถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว

(8) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตต่อรัฐสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป

(9) จัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการหรือมาตรการให้การเลือกตั้ง เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(10) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงาน

ในการควบคุม กำกับ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ถือเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการที่จะต้องดำเนินการสอดส่อง สืบสวน หรือไต่สวน เพื่อป้องกันและจัดการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริต หรือไม่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง หรือไม่ก็ตาม

นอกจากอำนาจในมาตรา 22 แล้วยังมีอำนาจจากกฎหมายอื่น ๆ และยังมีอำนาจชี้ขาดในปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับประกาศของคณะกรรมการ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวน ไต่สวน และการอื่นใดที่จำเป็น เช่น วางระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง กำกับและติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่พรรคการเมืองได้รับ

มาตรา 26 ในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(2) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(3) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้

ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้ง ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำ นั้นก็ได้

ในกรณีที่กรรมการสั่งให้อำนาจการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกรูปเหตุการณ์แห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานตาม (3) ให้ถือว่าการดำเนินการตาม คำสั่งดังกล่าวของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) จะต้องมีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราว หรือดำเนินการอื่นใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (2) หรือ (3) แล้ว ให้รายงานต่อ คณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในการนี้ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิก คำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมได้

จากมาตราดังกล่าว จะบอกถึงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบหาการกระทำที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นโดยสุจริต หากตรวจพบ การทุจริตสามารถไต่สวน สอบสวน ได้เมื่อมีเหตุสงสัยว่าการเลือกตั้งนั้นมีการได้มาโดยไม่สุจริต หรือ พบการกระทำที่ไม่เหมาะสมในหน้าที่ที่เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมาย ให้มีอำนาจในการระงับ เปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของ บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่บุคคลของรัฐ ให้ทำการแจ้งข้อมูลนั้นให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครองให้ตำรวจดลงบันทึกและรวบรวมหลักฐานไว้ดำเนินคดีต่อไป

ในกรณีที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้บันทึก และ รวบรวมหลักฐานให้ถือว่าเป็นการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) จะต้องมีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของ ผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราว

มาตรา 27 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และ การออกเสียงประชามติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการจัดการเลือกตั้ง หรือเลือก หรือออกเสียงประชามติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการ เลือกตั้งภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการกับให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่ง รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และ อำนาจควบคุมดูแลการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วย กฎหมาย ตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และ กฎหมายอื่น

จากมาตรา 27 กล่าวว่าคณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การออกเสียงประชามติ และควบคุมและแต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคลซึ่งรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งที่โปร่งใสและสุจริต เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 42 ให้กรรมการมีอำนาจสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีตามมาตรา 41 และเพื่อให้การดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน หรือการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งเลขาธิการหรือพนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ ขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของผู้ได้รับแต่งตั้งแต่ละระดับไว้ให้ชัดเจน ตลอดทั้งการออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องด้วย

พนักงานของสำนักงานที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน ไต่สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว

กรณีมีความจำเป็น คณะกรรมการจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดได้ ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 42 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าคณะกรรมการมีอำนาจในการแต่งตั้งเลขาธิการหรือเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีในคดีตามมาตรา 41 บุคคลเหล่านั้นสามารถมาจากสำนักงานคณะกรรมการได้ หรือในกรณีที่มีความจำเป็นก็สามารถแต่งตั้งพนักงานจากหน่วยงานอื่น ๆ ได้เช่นกัน และยังไม่ถือเป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 47 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมตลอดทั้งให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

จากมาตรา 47 ระบุว่าทางคณะกรรมการมีอำนาจในการตั้งงบประมาณมาใช้เพื่อสืบค้นหาข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิด ฝ่าฝืน หรือไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือส่งผลให้เกิดการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นรางวัลแก่ผู้ให้เบาะแสในการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง

ภายหลังการศึกษาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจากกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ อย่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2560 นั้น เห็นได้ชัดว่ากฎหมายที่สำคัญ

ของประเทศทั้ง 2 ฉบับนั้น ได้มอบอำนาจให้กับคณะกรรมการถึง 3 ประการ คือ อำนาจด้านนิติบัญญัติ ในการออกกฎระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้า อำนาจด้านบริหารในเรื่องของการควบคุม และดำเนินการต่าง ๆ ในด้านการจัดการเลือกตั้ง ทั้งระดับชาติ ระดับประชาติ รวมถึงการออกเสียง ประชาติ และสุดท้ายคืออำนาจด้านตุลาการสำหรับการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยชี้ขาด อาทิ การสั่งให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ สั่งให้มีการนับคะแนนการเลือกตั้งใหม่ หรือแม้แต่การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภา และผู้ที่กระทำความผิดต่อกฎหมายการเลือกตั้งต่าง ๆ เห็นได้ชัดว่าคณะกรรมการเลือกตั้งของประเทศไทยได้รับอำนาจมากเกินไป

3.2.2.2 บทลงโทษ

นอกจากการมีอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศนั้น บทลงโทษ ในกรณีที่สมาชิกในองค์กรมีการกระทำความผิดนั้น มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา 69 กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ พนักงาน ลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ผู้ใดกระทำการ หรือละเว้นการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยทุจริตต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 149 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ของผู้นั้นด้วย